



**Tillgänglighet  
och fritid**

### Utgivare

Svenska hörselförbundet rf  
Kansli  
Georgsgatan 18  
00120 Helsingfors  
tfn: 09 663 392  
e-post: kansli@horsel.fi  
www.horsel.fi

### Ansvarig redaktör

Nora Strömman

### Redaktion

Gita Lindholm  
gita.lindholm@horsel.fi  
Birgitta Kronberg

Upplaga 3 100 ex.  
Årgång 31  
ISSN 0787-9520  
Utgivning 4 nummer per år  
Redaktionen förbehåller sig  
rätten att redigera texterna.

### Prenumerationspris

15 euro per år  
Lösnummer 5 euro  
Taltidningen Vi hörs,  
5 euro per år

### Nästa nummer

Frivilligarbete  
(Deadline: 09.08.2019)

### Tidigare utgivna temanummer

Hörselnedsättning och  
relationer 1/2019  
Hörsel och syn två  
viktiga sinnen 4/2018  
Ungdomars hörselhälsa 3/2018  
Tinnitus 2/2018  
Påverkansarbete 1/2018  
Hörsel och psyke 4/2017  
Vem är vi? 3/2017  
Hörhjälpmedel och  
tillgänglighet 2/2017  
Utveckling och  
förändring 1/2017  
30 år för hörseln 4/2016  
Ljudmiljö och hälsa 3/2016  
Ett bra arbetsliv med en  
hörselnedsättning 2/2016

### Tryck & ombrytning

Print Mill Ab

### Pärmbild

Monica Markkula

### Annonser

Jonny Åstrand & redaktionen

## INNEHÅLL



Tankar efter Tammerfors _____	3
<i>Mikaela Nylander</i>	
Kansliets hälsning _____	5
<i>Nora Strömman</i>	
Välkommen till Förbundskongressen 2019 _____	6
In Memoriam, Clara Björk _____	8
<i>Birgitta Kronberg</i>	
Österbottnisk sommarsamling _____	9
SAMS fyra punkter till regeringsprogrammet 2019 _____	10
<i>Marica Nordman</i>	
Min fritid och min hörsel, hur mår de tillsammans? _____	11
<i>Barbro "Babo" Sjöblom</i>	
Rättigheter till hjälp och hjälpmedel vid hörselnedsättning _____	13
<i>Cecilia Soininen</i>	
Skrivtolksuppdragen blir färre - trots att behovet finns _____	15
<i>Cecilia Andersson</i>	
Kryssa i rutan för skrivtolk _____	16
<i>Tarja Mäkitalo</i>	
Har jag rätt att beställa skrivtolk? _____	17
<i>Marja Forsén</i>	
Hörselskadad också på fritiden _____	18
<i>Gabriel Alessandri och Giovanna Arauco</i>	
Kvartalets ros _____	20
Härligt att höra fåglarna sjunga _____	21
<i>Birgitta Kronberg</i>	
Var delaktig och bjud på dig själv _____	23
<i>Gita Lindholm</i>	
Delaktighet i ett digitalt samhälle _____	25
<i>Viena Rainio</i>	
Textning en självklarhet på Åbo Svenska Teaters Stora scen _____	27
<i>Maria Olin</i>	
Hälsningar _____	29
Hänt _____	30
En kursdeltagares reflektion _____	32
<i>Marianne Storgård</i>	
Noterat och Visste du att... _____	35
Förbundets kurser _____	36

**Pärmbild: "Inom lagsport är alla i laget viktiga och en del i en gemenskap. Alla jobbar tillsammans mot ett mål, lär sig samarbete och hjälpa varandra."**

Enskilda artikelförfattare svarar själva för åsikterna i sina artiklar.



# Tankar efter Tammerfors

Sommaren står inför dörren och många av oss längtar ut till havet, till stugan eller till husbilen. Till en kalenderfri tillvaro där tanken flyger fritt och dagens stora fråga är vad vi ska äta till lunch. Eller hur många vi blir runt matbordet denna måltid. Våren och försommaren är en underbar årstid då allt föds på nytt och vi finländare laddar upp inför mörkare tider.

Också inom föreningslivet är våren tidpunkten för att blicka framåt. Vi möttes i Tammerfors för att dra upp riktlinjer för framtiden. Mötet gav upphov till vissa tankar om hur vi som förbund mår och hur vi kan gå vidare. Jag vill genast säga att jag ser med stor tillförsikt på framtiden - vi har alla förutsättningar att bedriva eller egentligen fortsätta bedriva en verksamhet som skapar mervärde och som upplevs som viktig och relevant.

Jag är tillfreds med situationen på kansliet, våra rekryteringar har visat sig vara lyckade och kansliet fungerar väl. Vi har motiverade och kunniga medarbetare! Vilket är en grundförutsättning för att vi ska kunna utvecklas och leva i tiden och svara mot de behov våra medlemmar har.

Dialogen med medlemsföreningarna kommer att intensifieras för att vi ska säkerställa att vi som förbund gör rätt saker vid rätt tidpunkt. Vilken typ av information, stöd och hjälp vill ni medlemsföreningar ha? Våra kurser drar fulla hus och olika temadagar är uppskattade.

En viss diskussion fördes om hur vi bäst når ut till medlemmar och till potentiella medlemmar. Vi ska inte i onödan skapa motsättningar mellan olika åldersgruppers behov. Vår fina och mycket informativa medlemstidning och mera traditionella sätt att sprida information passar bra för de flesta av våra medlemmar. Men för att nå ut till nya målgrupper såsom yngre med hörselnedsättning måste vi hitta nya sätt att kommunicera. Närvaron på sociala medier är nödvändig. Det ena utesluter inte det andra, vi behöver både och.

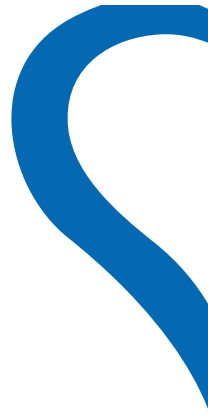
Intressebevakningen och påverkansarbetet kommer att vara ett av våra tyngdpunktsområden. Just nu pågår regeringsförhandlingar på Ständerhuset och en ny modell för att ordna den för oss så viktiga social- och hälsovården ska tas fram under kommande år. Frågan om tillgången till audionomer och skrivtolkar är olöst och måste få en hållbar lösning. Alla dessa frågor och flera till måste vi driva och bevaka.

Samarbetet med Kuuloliitto ry har kommit bra igång och vi har all anledning att tillsammans med dem driva våra intressen gentemot det nationella beslutsfattandet.

Men först ska vi framför allt njuta av ljus och grönska. Jag önskar er alla en skön och avkopplande sommar! I höst fortsätter vi att bygga och förstärka förbundet - vi behövs!

*Mikaela Nylander  
Förbundsordförande*

# Valkommittén 2019



Presentation av valkommittén och valkommitténs arbete inför Svenska hörsselförbundet rf:s förbunds kongress 16 – 17.11.2019 i Tammerfors. På Svenska hörsselförbundet rf:s årsmöte i Tammerfors den 26 april 2019 valdes följande medlemmar till valkommittén: Bo Mellberg, HiA-Hörselskadade i arbetslivet rf, Gerd Strandberg-Andersson, Helsingforsregionens hörsselförening rf, Mona Gullmes, Sydösterbottens hörsselförening rf och Monica Hedström-Järvinen, Svenska hörselskadade i Åboland rf.

Vi medlemmar i valkommittén uppmanar medlemsföreningarna att sända förslag på kandidater till förbundsstyrelsen för 2020-2022. Förslag tas emot på förbundsordförande, viceordförande och styrelsemedlemmar.

## **Nomineringarna skickas till valkommittén senast den 30.7.2019.**

Valkommittén har sinsemellan fördelat ansvaret för kontakten till medlemsföreningarna gällande kandidatnomineringar på följande sätt:

Helsingforsregionens hörsselförening rf  
Svenska hörselskadade i Borgånejden rf  
Sänd era nomineringar till: Gerd Strandberg-Andersson, fam\_strandersson@hotmail.com

Svenska hörselskadade i Åboland rf  
Hörsselföreningen i Västnyland rf  
Sänd era nomineringar till: Monica Hedström-Järvinen, monica.hedstromjarvinen@gmail.com

Sydösterbottens hörsselförening rf  
Svenska hörselskadade i Vasanejden rf  
Sänd era nomineringar till: Mona Gullmes, mona.gullmes@gmail.com

Hia-Hörselskadade i arbetslivet rf  
Hörsselföreningen i Karlebynejden rf  
Nykarlebynejdens hörsselförening rf  
Sänd era nomineringar till: Bo Mellberg, educamentor@netikka.fi

Medlemsföreningarna nominerar kandidater, sänder namn och kontaktuppgifter på kandidaten, bifogar motiveringar och information om meriter som kunde vara till nytta i förbundsstyrelsen. Den nominerade skall vara tillfrågad och ställa sig positiv till nomineringen.

Valkommittén kontaktar sedan varje person som blivit nominerad och förklarar vad som förväntas av dem som åtar sig uppdraget.

Valkommittén informerar i tidskriften Vi hörs 3/2019 vilka val som förrättas på den kommande kongressen, vilka personer som innehar uppdraget under innevarande period, presenterar alla nominerade och presentationen ingår också i handlingarna som sänds ut till medlemsföreningarna före kongressen. Valkommittén presenterar sitt förslag till styrelsesammansättning på kongressen.

*Valkommittén*



### **Temadagen för föreningarnas styrelser**

Temadagen handlade om föreningsaktivitet och leddes av Pernilla Howard från Yrkeshögskolan Centria. Pernilla berättade att det i Finland finns 105 000 registrerade föreningar. Våra föreningar har sammanlagt 15 miljoner medlemmar, vilket betyder att vi i Finland i genomsnitt är medlemmar i tre föreningar. Pernilla Howard berättade även om utmaningen med åldersstrukturen som kommer i många föreningar. Ofta finns det personer i föreningarna med en lång erfarenhet av föreningen och nya medlemmar önskar ofta en viss förändring. Det är en balansgång att förnya föreningen och att ta i beaktande både den expertis som finns och att vara öppen för nya vindar inom föreningsarbetet.

### **Utexaminerats nya hörselrådgivare**

Hörselrådgivarna har varit en av hörnstenarna i Svenska hörsselförbundet rf:s lokalföreningarnas verksamhet sedan år 2001. Hörselrådgivarna hjälper personer som har frågor och utmaningar angående sina hörapparater och hörhjälpmedel och rådgivarnas hjälp har flera gånger varit avgörande för att nydiagnostiserade börjat använda sin hörapparat och andra hjälpmedel som beviljats. Hörselrådgivarna har även aktivt sökt sig till äldreomsorgen och skolor och informerat om hörselskador.

Hörselrådgivarnas insatser baserar sig på frivillighet. Förbundets roll är att ge det stöd och den utbildning rådgivarna behöver för att förkovra sig i sina uppgifter.

För tillfället finns det 50 utbildade hörselrådgivare i landet. Under 2018–2019 har 21 nya hörselrådgivare genomgått en utbildning bestående av fyra block, för att under våren 2019 bli färdigutbildade.

### **Samarbetet med synskadade och pensionärer har gått bra**

Svenska hörsselförbundet rf, Svenska pensionärsförbundet rf och Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf ordnade en gemensam föreläsningdag angående syn- och hörselfrågor i januari i Statens Ämbetshus i Åbo. Dagen hade 150 deltagare vilket överträffade alla förväntningar. Som föreläsare fungerade öronläkare Jaakko Salonen och neuropsykolog Misa Möller. Dick Lundmark och Stina Nygård berättade om framtidens syn- och hörhjälpmedel. I maj ordnades ett liknande tillfälle på Optima i Jakobstad. Under dagen föreläste öronläkare Peter Nieminen och neurosynpedagog Anne Ström. Dick Lundmark och Tommy Nyman berättade om framtiden inom syn- och hörhjälpmedel. För underhållning stod Philip Järvenpää, som är nominerad till årets österbottning och är en ofta förekommande röst på radio Vega. Dagen hade hela 320 deltagare.

### **Kurserna har varit välbesökta**

Förbundets kurser har även varit välbesökta under våren. Alla kurser har haft flera sökande än platser, vilket påvisar att det finns ett behov för information och utbyte av erfarenheter.

*Vi önskar alla en passligt varm och riktigt skön sommar och hoppas att vi kan erbjuda intressanta möten människor emellan även under hösten!*

*Nora, Gita, Maija, Karola, Siw*

# Välkommen till förbundskongressen 2019



Förbundskongressen 2016.

## Svenska hörsel förbundet rf:s femte kongress arrangeras 16–17.11.2019 på Hotell Scandic Rosendahl i Tammerfors.

På kongressen behandlas stadgeenliga ärenden och förbundets handlingsprogram för de kommande tre åren slås fast.

Förbundsstyrelse samt förbundsordförande väljs för kommande treårsperiod.

Lördag kväll uppträder Philip Järvenpää med musik och sång.

På söndagen får vi lyssna på bland annat forskaren och audionomen Åsa Skagerstrand och Marko Vuoriheimo, Signmark som berättar om sitt liv som teckenspråkig artist.

Den av förbundet subventionerade deltagaravgift för hela kongressen med logi, två luncher, buffémiddag och program är 150 euro för vuxna och 50 euro för unga under 30 år.

### Anmälningar:

Medlemmar anmäler sig till den egna föreningen. Övriga intresserade anmäler sig till förbundskansliet [kansli@horsel.fi](mailto:kansli@horsel.fi) eller 09 663 392.

Din anmälan blir bindande 20.9.2019.

### Borgånejden

[juhani.sjostrom@pp.inet.fi](mailto:juhani.sjostrom@pp.inet.fi) eller Inge-Maj Kivikoski, 040 829 1976

### Helsingforsregionen

Kristina Lindquist, [helsingfors.horsel@gmail.com](mailto:helsingfors.horsel@gmail.com)

### HiA

Siw Östman, [siw@ostmans.net](mailto:siw@ostmans.net)

### Karlebynejden

Bo-Henry Simell, 050 562 4369

### Nykarlebynejden

Gunnar Enlund, 050 022 3814, [gunnar.enlund@multi.fi](mailto:gunnar.enlund@multi.fi)

### Sydösterbotten

Ulla Holmberg, [ulla.holmberg@qnet.fi](mailto:ulla.holmberg@qnet.fi)

### Vasanejden

Bjarne Sjöblom, 050 558 1407, [bjarne.sjoblom@netikka.fi](mailto:bjarne.sjoblom@netikka.fi)

### Västnyland

Lisbeth Faldetta, [lisbethfaldetta@gmail.com](mailto:lisbethfaldetta@gmail.com)

### Åboland

Birgitta Kronberg, 02 458 4189



**SVENSKA  
HÖRSELFÖRBUNDET**

## KONGRESSPROGRAM 16–17.11.2019

### LÖRDAG 16.11.2019

- 10.30– Anmälan vid infodisken  
11.00 Lunch i restaurang Käpy  
12.00 Kongressförhandlingar, pass 1  
13.00 Paus  
13.15 Kongressförhandlingar, pass 2  
14.00 Kaffe i restaurang Käpy  
14.30 Kongressförhandlingar, pass 3  
15.15 Paus  
15.30 Kongressförhandlingar, pass 4  
16.15 Paus  
16.30 Kongressförhandlingar, pass 5  
17.15 Lördagens kongressförhandlingar avslutas  
19.00 Kongressmiddag, för underhållningen står Philip Järvenpää som funnits på den finlandssvenska hitlistans topp sedan början av november 2018.

Hörhjälpmedelsutställarna finns på plats hela lördagen kl.10.30–17.30



Philip Järvenpää



Åsa Skagerstrand



Marko Vuoriheimo,  
Signmark

### SÖNDAG 17.11.2019

- 7.30– Frukost  
9.00 Kongressförhandlingar, pass 6  
9.45 Paus  
10.00 Kongressförhandlingar, pass 7  
Val av förbundsordförande och förbundsstyrelse  
11.00 Lunch i restaurang Käpy, utcheckning  
12.15 Föreläsning, Åsa Skagerstrand, audionom och doktorand vid audiologiskt forskningscentrum och audiologiska kliniken på Universitetssjukhuset Örebro, Årets audionom 2016.  
13.00 Paus  
13.15 Föreläsning, den döva rapstjärnan Marko Vuoriheimo, Signmark berättar om sitt liv som tecken-språkig artist  
14.00 Avslutande ord  
Hemfärd

Vi förbehåller oss rätten till ändringar.

# Clara Björk

16.12.1930 – 27.2.2019

I början av mars nåddes vi av sorgebudet att Clara Björk, en sann hörselvän, hade lämnat oss den 27 februari.

År 1981, året som av FN utsågs till ett internationellt handikappår, tog Clara Björk tillsammans med några andra på Eva Holmbergs, socialskötare på ÅUCS, förslag initiativet till att grunda en hörsel-förening för svenskspråkiga i Åboland. Måndagen den 18 maj 1981 samlades 40 personer i församlingshemmet i Åbo på Eriksgatan 22. Det konstituerande mötet för Svenska hörselskadade i Åboland rf öppnades av Clara Björk och hon valdes till ordförande för mötet. Clara berättade i korthet om interimsstyrelsens arbete. Induktionsslinga hade inköpts, stadgarna sammanställts och en förfrågan om förfogandet över församlingshemmet hade rikats till församlingsrådet, som meddelat att utrymmena står till förfogande i den mån de är lediga. Stadgarna genomgicks och godkändes. Till föreningens första ordförande valdes eldsjälén Clara Björk.

Några år senare tog Tryggve Eklund, ordförande för hörsel-föreningen i Helsingfors, kontakt med Clara och han informerade om planerna att bilda ett hörselförbund. Clara var med på noterna för i Åboland ansåg man att det fanns ett starkt behov av svenskspråkig verksamhet på riksnivå. Tryggve tog initiativ till att förutom i Borgå också grunda föreningar

i Karleby och Närpes. Grundandet av ett förbund för fem svenska hörselskadade lokal-föreningar ägde rum den 13 november 1986 på Anna-Hemmet i Helsingfors. Närvarande på det grundande mötet och en av undertecknarna vid stiftandet av förbundet, Förbundet Finlands svenska hörselskadade rf, namnbyte år 2006 till Svenska hörselförbundet rf, var Clara Björk från Svenska hörselskadade i Åboland rf. Man sade att förbundet skall fungera som en intresseorganisation och man förväntade sig även att kunna påverka beslutsfattare och politiker både lokalt och centralt. Några år senare, år 1989, var det med stor glädje och stolthet som Clara Björk tog det första numret av förbundets tidskrift *Vi hörs* i sin hand. Hon ansåg att det var ett konkret bevis på att ett svenskspråkigt hörselförbund bildats, tidskriften förenade oss och skapade en kanal där vi kunde ge information till alla personer i medlemsföreningarna.

I Åboland hade föreningen något år efter grundandet inlett ett samarbete med ÅUCS och de kurser som arrangerades kom att bli modell för förbundets kurser. Åboland hade också tillsammans med Helsingfors arrangerat kurser och läger. Det nygrundade förbundet tog över ansvaret för anpassningskursverksamheten och Clara Björk var kursledare på flera av kurserna. Förbundets kursverksamhet och tidskriften *Vi hörs*



*Clara Björk*

är två verksamhetsformer som fortfarande lever kvar inom förbundet.

En annan verksamhet som Svenska hörselskadade i Åboland rf var vägvisare för var hörselrådgivarverksamheten.Handledning och rådgivning i användning och skötsel av hörapparaten och andra hjälpmedel, samt information om hörselproblematiken. Verksamheten i Åboland var grunden till den utbildning av hörselrådgivare som Svenska hörselförbundet rf inledde år 2000.

Diakonissan Clara Björk var ordförande för Svenska hörselskadade i Åboland rf från starten 1981 fram till år 1991. Åren 1995–1997 satt hon med i styrelsen. Hon verkade som föreningens hörselrådgivare 1981–2004. År 1993 utnämndes Clara Björk till hedersmedlem i föreningen. Det är otroligt viktigt att hjälpa hörselskadade med olika vardagsproblem, att ge upplysning och information

av mångahanda slag. Det är också väldigt viktigt för personer att komma samman under gemytliga former där man märker att man inte är ensam. Detta var grundtanken då föreningen bildades och detta är grundtanken ännu idag. Clara var väldigt glad över att föreningen växer och har aktiviteter som intresserar.

Inom Svenska hörsselförbundet rf var Clara Björk styrelse-suppleant 1986–1992, viceordförande 1995–1996 och ordinarie styrelsemedlem 1998–1999.

Till hedersmedlem i förbundet utnämndes Clara Björk år 2012. Då förbundets 30-års historik, "Finlandssvensk hörselvåg, Svenska hörsselförbundet rf 1986–2016" skrevs på våren 2016 var Clara med och blickade tillbaka. Hon konstaterade då att förbundets verksamhet blivit mera bred och mångomfattande och hon sa: "Det var nog ingen av oss som vid starten kunde tänka sig att det vi startade skulle bli så här stort." Clara Björk, en drivkraft och eldsjäl under många år både

inom Svenska hörselskadade i Åboland rf och inom Svenska hörsselförbundet rf, har lämnat oss. Hon var en rättfram pålitlig person med starka åsikter. Clara, själv hörselskadad, åstadkom mycket för hörselskadade bästa och hon var mån om att skapa och utveckla svenskspråkig verksamhet inom hörseln. Vi minns henne med värme och stor tacksamhet för trofast uppskattad frivillig livsgärning.

*Birgitta Kronberg*

## Österbottnisk sommarsamling i Purmo 25.8



*Gunnar Enlund vid Näcken på Stinasholmarna.*

Nykarlebynejdens hörsselförening rf  
(Svenska hörselskadade i Nykarlebynejden rf)  
bjuder in de Österbottniska hörsselföreningarna till sommarsamling  
på Stinasholmarna i Purmo  
söndagen den 25 augusti klockan 12.00.  
Anmälan till den egna föreningen senast 25.7.2019

***Välkomna!***

# SAMS fyra punkter till regeringsprogrammet 2019

Text: Marica Nordman, juridiskt ombud

SAMS -Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf

Foto: SAMS

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf vill lyfta fram fyra olika punkter inför regeringsprogrammet för att främja intressen hos personer med funktionsnedsättning i Svenskfinland. Vi önskar att minoritetens intressen beaktas och hörs i allt beslutsfattande som gäller dem och att man i tillräcklig mån bedömer konsekvenserna för personer med funktionsnedsättning inom alla relevanta lagreformer.

## 1. Lämpligt jobb för alla

Alla behövs! Människor som skulle kunna jobba är en outnyttjad resurs. Arbete för alla minskar på fattigdom. Byråkratin borde förenklas så att det är lättare att få jobb och det ska alltid vara lönsamt att ta emot arbete. Även delvis arbetsföra personer ska kunna komma med i arbetslivet.

Välmående i arbetet är viktigt och det ska vara möjligt att kombinera arbete och vardag. Vi måste öka på jämställdhet, delaktighet och tolerans.

## 2. Tillgänglighet

Ett tillgängligt samhälle ger alla jämlika möjligheter att delta i samhället. Fysisk och digital tillgänglighet har båda stor betydelse för delaktighet och jämställdhet.

Till fysisk tillgänglighet hör bland annat färdtjänst och fri rörlighet. Vidare innebär fysisk tillgänglighet att nybyggen ska

vara tillgängliga men också att reparation av befintliga fastigheter ska göras på ett sådant sätt att de är tillgängliga för alla.

Digitala tjänsternas betydelse blir allt större i vårt samhälle. Det är viktigt att främja funktionsnedsatta personers möjligheter till att använda elektroniska tjänster på samma villkor som andra. FN:s funktionshinderkonventionens bestämmelser gällande digitalisering måste följas.

Tillgänglighet omfattar även språkliga rättigheter och rätten att använda det kommunikationssätt som passar var och en. Dessutom är tillgänglighet också en säkerhetsfråga. Det måste finnas tillgängliga lösningar för alla vid nödsituationer.

## 3. En bra vardag för alla

Den här punkten fokuserar på lagstiftning. Vi vill att arbetet med den nya funktionshinderservicelagstiftningen ska fortsätta under den nya regeringsperioden. På detta vis får vi en lagstiftning som motsvarar FN:s funktionshinderkonventions anda. Även ett fortsatt arbete med lagstiftning kring självbestämmanderätten, rimliga klient- och patientavgifter samt terapigarantin är viktigt.

Socialskyddsreformen ska börja förnyas under den nya regeringsperioden. I detta arbete måste FN:s funktionshinderkonventionens förpliktelser beaktas genom hela processen.



Marica Nordman

Dessutom är det enormt viktigt att erfarenhetsexperter alltid hörs när lagreformer görs. I all planeringen och beslutsfattandet som berör funktionsnedsatta personer måste dessa personer få sina röster hörda.

## 4. Svenska språket

Rätten att tala det egna modersmålet måste fortsättningsvis tryggas. Alla ska behandlas jämlikt och ha lika möjligheter oberoende av modersmål.

Det bör finnas tillräckligt med utbildade socialarbetare och vårdpersonal med svenska som modersmål. Därtill är det viktigt att Vasa centralsjukhus fortsättningsvis har dygnet runt-dejourering.

Vi behöver satsningar på forskning. Det är viktigt att det finns resurser att kartlägga och forska de olika behoven som finns på funktionshindersfältet i Svenskfinland. ■

# Min fritid och min hörsel, hur mår de tillsammans?

Text: Barbro "Babo" Sjöblom

Foton ur hemarkivet

På fritiden vill man kunna koppla av och göra saker man gillar, som hörselskadad väljer man kanske inte att göra sådant som kräver enorma ansträngningar att höra. I mitt arbete vid ICT-service på Åbo Akademi behöver jag som tur är inte kämpa med att höra varenda sekund, arbetet utförs vid datorn och jag har inte längre direkta kundkontakter. Telefonsamtal och möten måste man ju i alla fall klara av, så visst blir det ibland tröttsamt då man har dålig hörsel. Speciellt efter längre möten är man rätt så "borta" och ibland är man ju nog borta under själva mötet också.

På fritiden kan jag promenera, äta, sova och läsa helt utan att behöva använda öronen och det övriga jag brukar syssla med, främst motion och båtliv, fungerar också för det mesta helt bra. Förstås kan mindre och lite större problem och roliga och mindre roliga situationer uppstå. Det är inte bara det att man inte hör, problem uppstår också då man hör något men hör helt åt skogen. Av den orsaken är till exempel musicerande och körsång inte på min topplista över fritidssysselsättningar. Nåja, körsång skulle nog knappast vara det annars heller, hur hälsosamt det än lär vara, så ingenting att direkt gräma sig över.

## Yoga och sov gott

Motion i olika former fungerar

vanligen bra, man kan till och med behöva stänga av apparaterna på vissa spinningtimmar där läraren vurmar för alltför tung och högljudd musik. Mikrofoner används annars fördömligt på det ställe jag brukar besöka, så olika ledda timmar klarar jag av utan större problem. Undantaget är yogan, min favorit, där stämningen skall vara lugn, avstressande och lågmäld och man dessutom borde blunda ibland, o fasa! På dessa timmar utmärker jag mig som deltagaren som vägrar blunda och i stället stirrar stint på läraren för att försöka få reda på hur jag skall andas och när jag skall sluta koppla av. Ibland blir det ju fel, speciellt som det i liggande ställning är svårt att ha koll på precis allt då man bara ser taklamporna. Då kanske man till sist faktiskt kopplar av och kommer till sans först då de andra redan packar ihop sina mattor och är på väg hem.

Ja, sedan finns ju också den vikarierande yogaläraren som inte vill använda mikrofon på grund av strålning och dessutom kreativt nog vänder på alla i salen så att vi tittar mot fönstret i stället för mot spegeln. Roligt att slippa se sig själv i spegeln förstås, men hjälp, då man sedan varken hör eller ser läraren i motljuset.

## Hoppa för sjutton! Va??

Vår, sommar och höst är det båtliv som gäller. Båtlivet innebär



*Ombord på båten i dimman tutar Babo i luren så att de ska höras då de inte syns.*

inte bara att segla omkring ute på havet, det är också att stiga i land och idka social samvaro på bryggorna och i bastun, lyssna på fåglar, njuta av naturen och kasta loss igen. Tillgängligheten varierar stort beroende på vilken bit av båtlivet man betraktar. Att lyssna på fåglar går sämre för varje år och man uppskattar mer och mer måsarna och strandskatorna som har vett att höja på rösten.

På sjön och i hamn behöver skepparen och gästen kunna kommunicera för att allt ska gå bra. Vi är säkert ovanligt tysta av oss då vi kommer in i

en hamn, det är liksom ingen vits alls att skepparen skriker och ropar åt hopp-i-land-kalle då hon inte hör. Det gäller att ha ögonkontakt och använda tecken i stället. Tursamt nog är skepparen kompetent och klarar det mesta fastän gästen är lite borta och dessutom har han tålamod då kommandona inte alltid utförs riktigt som meningen är. Kanske det hjälper att kaffemuggen avec hålls fylld och smörgåsarna infinner sig i rättan tid?

Men - en säkerhetsrisk är det ju nog att inte höra. Om vi råkade ut för en nödsituation och jag hamnade att kalla på hjälp skulle det nog vara knepigt att följa de råd som gavs via en sprakande VHF eller dålig telefonkontakt. Man kan bara hoppas att aldrig hamna i den situationen och förstås göra allt man kan för säkerheten ombord. Att uppfatta en order fel är också en säkerhetsrisk. Hör man "släpp" då det sägs "släpp inte" så kan saker gå hur fel som helst. Det är ju dessutom svårare att höra i bruset från vågor och vind, så visst har det sina utmaningar att höra dåligt till sjöss. Jag är också livrädd att falla i sjön så att mina hörapparater skall bli våta och förstörda! Har faktiskt lyckats med konststycket att trilla i sjön från båten utan att få huvudet under vattenytan, min enda tanke då jag föll var att jag skulle hålla öronen torra... strunt i resten.

### Det sociala båtlivet

På bryggan och i bastun blir man ohjälpligt utanför då man inte kan ta del av umgänget på samma sätt som andra. Man träffar ständigt nya människor som inte känner till ens begränsningar och umgänget sker



*Att uppfatta en order fel är också en säkerhetsrisk, menar Babo Sjöblom*

i miljöer som på inget sätt stöder hörandet. Inga hörselslingor vid grillen eller skrivtolkar i bastun inte. Att umgås i bastun fungerar faktiskt inte alls, mörkt är det och hörapparaterna måste lämnas utanför. Vid grillen brukar det fungera efter midnatt då volymen stiger och alla ropar, men sällan tidigt på

kvällen eller om ölen tar slut. Det gäller bara att hålla sig vaken så länge!

Trots detta funderar jag vanligen inte så mycket på min hörselskada då vi är till sjöss. Skepparen svär troligen mera över sina i blötväder igenimade glasögon än jag svär över mina öron. ■

### ANNONS

Sähköasennukset & Sähkötarvikemyymälä  
Elinstallationer & Etilbehörsbutik

**KONTAKTOR**

Myllärinkatu 26, 65100 Vaasa  
06 3177 900 kontaktor@kontaktor.fi



# Rättigheter till hjälp och hjälpmedel vid hörselnedsättning?

Text: Cecilia Soininen

**Om du får en hörselnedsättning** finns det mycket hjälp och många hjälpmedel som du har rätt till. Men frågorna är också många; vem skall man kontakta, vad finns det för hjälp att få och varifrån får man hjälpmedlen?

**När du märker** att din hörsel har försämrats, till exempel genom att du måste ha högre volym på tv:n än tidigare, ska du ta kontakt med en läkare inom offentliga hälsovården. Läkaren skriver en remiss till en hörcentral. På hörcentralen undersöker en öronläkare din hörsel och om det kommer fram att du behöver en hörapparat har du rätt att få hörapparaten avgiftsfritt. Du skickas vidare till en audionom som provar ut vilken hörapparat som passar dig. Tillvägagångssättet kan variera mellan sjukvårdsdistrikten.

På sjukhusets hörcentral bedömer man också vilka andra hörhjälpmedel du kan behöva. Andra avgiftsfria hjälpmedel du kan ha rätt till är till exempel vibrerande väckarklocka, t-slinga som finns i en dyna och hörlurar som ansluter med infraröd stråle till tv:n. Hjälpmedlen får du antingen från centralsjukhuset eller den egna kommunens hälsocentral.

**Hjälpmedel till hemmet** som behöver installeras, får du betald och installerade av kommunens socialtjänst (socialtjänsternas handikappservice). Kommunen kan även

låna ut hjälpmedlet. För att få rätt till att få kostnaderna betalade av socialtjänsten skall du få ett intyg från sjukhuset hörselcentral över att du behöver hjälpmedlet för att klara av din vardag. Hjälpmedel som behöver installeras i hemmet är till exempel varseblivningssystem, dit du kan koppla en dörrklocka och en fast telefon, för att genom vibreringar och ljud- och ljussignaler i systemet veta när dörrklockan eller telefonen ringer. När du ansöker om de här hjälpmedlen av kommunen kan hörcentralens socialarbetare hjälpa till med ansökningsprocessen.

**Hjälpmedel för ditt arbete** eller dina studier, från och med sjunde klassen uppåt, betalar FPA. Till de här hjälpmedlen kan till exempel höra ett FM-system, där den som pratar har en sändare och den som lyssnar har en mottagare och hör via mottagaren pratet klarare och tydligare.

När du har fått ett utlåtande över hörselnedsättning av en sakkunnig inom social- och hälsovården eller någon annan sakkunnig av vilket framgår hurudan sjukdom eller funktionsnedsättning du har som orsakar behov av tolkning kan du av FPA ansöka om rätt till gratis skrivtolkning. Skrivtolken är en person som skriver på en dator det som sägs och texten visas på datorskärmen för den som beställt skrivtolkning. Texten

kan även visas upp på en stor skärm om det är flera personer som ska ta del av texten. Till ansökan skall ett intyg bifogas och i intyget skall det komma fram vilken funktionsnedsättning du har och ditt behov av tolkning. När du har fått din ansökan godkänd, har du rätt till att använda skrivtolkning minst 180 timmar i året. Ifall det behövs, kan du även ansöka om mera tolkningstimmar. En skrivtolk kan tolka i olika situationer där du behöver tolkning, till exempel på möten, läkarbesök och på hobbyn. Du kan också få skrivtolkning på semesterresor, och studietolkning ifall du studerar. Du beställer tolk från FPA:s Centret för tolktjänst för personer med funktionsnedsättning (VATU-keskus).

**Enligt lagen** har alla med hörselnedsättning rätt till en internetförbindelse som är tillräckligt snabb, minst 512 kilobit i sekunden och rimligt prisatt, oavsett var i landet man bor. Internetförbindelsen skall vara tillräckligt snabb för att kunna klara av videosamtal och på så sätt möjliggöra till exempel tolkning på distans. Kommunikationsverket har sett till att alla med hörselskada skall få rätt till den här tjänsten genom att namnge teleoperatörer som skall erbjuda tjänsten på de områden där det inte finns tillräckligt med kommersiell tillgång. På samma sätt som med internetförbindelsen har en person

med hörselskada också rätt till att ha ett telefonabonnemang, med vilken man kan sända och ta emot textmeddelanden. Abonnemanget skall vara rimligt prissatt och du skall få ett abonnemang oberoende var i Finland du bor. Att kunna skicka och ta emot textmeddelanden är viktigt för personer med hörselskada för att till exempel vid behov kunna ta kontakt med 112 via textmeddelande.

**Du kan använda 112:s textmeddelandetjänst** då du behöver kontakta räddningstjänsterna men har svårt att höra. För att kunna använda tjänsten

måste du registrera dig till den på förhand, genom att logga in till suomi.fi-nätsidan. När du har registrerat dig till tjänsten kan du vid akut fara skicka textmeddelande till numret 112 och få hjälp via den kanalen. Mobiltelefonen måste ha ett sim-kort och ett finskt telefonabonnemang.

**Via FPA** har du rätt till att delta i en rehabiliterings- eller anpassningskurser, där du kan bearbeta din hörselskada och den nya livssituationen samt få info om hörsel och hörhjälpmedel. För att kunna delta behövs ett läkarintyg över hörselskadan. Anpassningskurserna som

FPA ordnar är avgiftsfria för deltagaren och du kan även ha rätt till rehabiliteringspenning för lönebortfall under kursen, samt få dina resekostnader betalda. Du har rätt till rehabiliteringspenningen ifall du är på en kurs där målet är att du skall få hjälp för att stanna eller återgå till arbetslivet om du är mellan 16–67 år. År 2019 är FPA:s alla kurser för hörselskadade enbart på finska. Förbund ordnar också anpassningskurser, till exempel Svenska hörsel förbundet rf ordnar kurser på svenska. ■

*Källor: <https://www.kuuloliitto.fi/kuulo/mika-neuvoksi/>, <https://www.horsel.fi/horselinfo/horhjalpmedel>, Svenska hörsel förbundet rf "Här kan du få hörhjälpmedel"-broschyr, <https://www.kuuloliitto.fi/kuulo/kuulokojeet-ja-apuvalineet/>, <https://www.kuuloavain.fi/info/palvelut/asunnon-muutostyot/>, <https://www.kuuloavain.fi/sv/info/horselrehabilitering/ekniska-hjalpmedel/fm-system/>, <https://www.vsp.fi/contact-center/kuurojen-tekstipuhelupalvelu/>, <https://www.kela.fi/info/palvelut/sopeutumisvalmennus/>, <https://www.kela.fi/kuntoutus-ja-sopeutumisvalmennuskurssit/>, <https://www.kela.fi/web/sv/rehabiliteringspenning>, <https://www.horsel.fi/kurser/>, <https://www.suomi.fi/palvelut/hataatekstiviesti-ennakkorekisteripalvelu-hatakeskuslaitos/b754488f-016d-472e-bc56-74c25a5b457c>, [https://www.112.fi/hatanumero\\_112/hataatekstiviesti](https://www.112.fi/hatanumero_112/hataatekstiviesti), <https://www.kuuloavain.fi/info/palvelut/kuulo-ja-puhevammaisten-sahkoiset-palvelut/>, <https://www.terveyskyla.fi/kuntoutumistalo/ammattilaisille/apuvälineet/apuvälinepalveluiden-järjestämismvastuu-ja-lainsäädäntö-ohjeita>, <https://www.kuuloavain.fi/info/palvelut/kuulo-ja-puhevammaisten-sahkoiset-palvelut/>, <https://www.traficom.fi/fi/viestinta/laajakaista-ja-puhelin/kuulo-ja-puhevammaisten-henkiloiden-erityispalvelut>*

## Skicka hälsningar i Vi hörs

Priset för hälsningar är 10 euro för max 80 tecken (mellanslagen medräknade).

Välj något av bildförslagen och i vilket nummer av Vi hörs hälsningen ska publiceras.

Önskar du sätta in en egen liten bild tillkommer en kostnad på 5 euro på annonspriset.

Självklart kan du till ett högre pris få en större hälsningsruta.

Skicka hälsningarna och eventuella frågor till:  
Svenska hörsel förbundet rf  
Georgsgatan 18, 00120 Helsingfors  
09 663 392  
eller [gita.lindholm@horsel.fi](mailto:gita.lindholm@horsel.fi)

Vi hörs utkommer enligt följande:

nummer 3 i september, deadline 9.8.2019

nummer 4 i december, deadline 28.10.2019

1



2



3



4



5



# Skrivtolksuppdragen blir färre – trots att behovet finns

*Text: Cecilia Andersson*

*Foto: K-J Andersson*

Sedan 2011 har jag jobbat som skrivtolk och det har nog ändrat mitt liv på många positiva sätt! Jag trodde starkt på att det finns ett stort behov av skrivtolkstjänster och vågade därför säga upp mig från min dåvarande fasta anställning och söka anställning på ett företag, som erbjuder tolkstjänster. Jag tyckte det var ok att ha oregelbundna arbetstider då min livssituation tillät det. I början hade vi överraskande få uppdrag på svenska; till all lycka fick jag också finska uppdrag och några på engelska. Ibland jobbade jag också som inhoppare på min gamla arbetsplats.

Kundantalet, och därmed uppdragen, ökade sedan småningom. Situationen i dag är lite oroande, vi är så få svenskspråkiga tolkar så det händer att vi får jobba ensamma fast vi borde vara två och då lider kvaliteten på tolkningen. Ibland blir kunderna utan tolkning då vi är upptagna på annat håll. Av någon orsak har också uppdragen blivit färre nu trots att behovet finns.

Det är ett väldigt omväxlande och intressant jobb och vi får ofta höra uppskattande kommentarer. En gång kom en man fram till oss efter en tolkning på en föreningsträff och sa med tårar i ögonen, att nu kan han delta i mötena, då han vet vad som sägs! Då kändes det ända in i hjärteroten att det vi gör är viktigt! Kunderna säger också att skrivtolkningen är en förutsättning för deltagandet i olika sammanhang.



*Cecilia Andersson har arbetat som skrivtolk i åtta år.*

Vårt arbete kräver fokus och snabbhet, men ibland blir det kortslutning i kontakten mellan tolkens öron, hjärna och fingrar och kunderna kan bjudas på ett gott skratt vid en felskrivning; som när jag skrev Afghanistan i stället för Afrika! ■

## **Tolkning i daghem**

Enligt lagen om småbarnspedagogik ska en personlig plan för småbarnspedagogik göras upp för ett barn som är i daghem eller familjedagvård. Där antecknas bland annat barnets behov av stöd, stödåtgärder, eventuellt behov av tolkning och hur dessa ska genomföras.

Om barnet behöver tolk för de dagliga aktiviteterna på daghemmet, är det kommunen som ska ordna tolkning.

FPA kan ordna tolk till daghemmet om barnet undantagsvis behöver tolk för någon enskild situation som han eller hon inte klarar av med normala arrangemang.

*Källa: [www.fpa.fi](http://www.fpa.fi)*

# Kryss i rutan för skrivtolkning

Text: Tarja Mäkitalo

Foto ur hemarkivet

Jag blev skrivtolk år 1999 och det var inte många som visste om skrivtolkning då. Fortfarande, tjugo år senare, är skrivtolkning en okänd tolkningsmetod. Information sprids otroligt trögt och tröskeln att söka tolkbeslut är hög. Att få tolkbeslut är inte svårt; man söker sig till hälsovårdscentralen och hörselgranskning och skickar ansökan till FPA. Ansökan blir troligen godkänd och sedan kan man gratis använda skrivtolk minst 180 timmar/år, vid behov får man mera timmar.

Skrivtolkning betyder att tolken skriver det som talas, klienten läser texten på tolkens datorskärm. Ibland tolkas till en större grupp och då projiceras texten till en större skärm. Skrivtolkens klienter är vuxendöva eller personer med nedsatt hörsel, till exempel hörapparats- eller CI-användare kan ha svårt att höra i vissa utrymmen där det finns mycket folk.

Skrivtolkens uppgift är att fungera som klientens öron; att lyssna. Och skriva. Tolken har tystnadsplikt och deltar inte i diskussioner.

Jag hade inga stora förväntningar då jag sökte mig till skrivtolksutbildningen men jag har trivts jättebra med detta arbete. Jag har fått vara med i många intressanta tillfällen dit jag aldrig skulle annars skulle ha kommit. Under dessa tjugo år har jag träffat väldigt många trevliga personer och lärt mig mycket.

Hela tiden har skrivtolkning varit ett deltidsarbete, jag har haft ett heltidsarbete annanstans. Detta har förstås lett till att jag inte alltid har kunnat ta emot uppdrag. För ett par år sedan tänkte jag till och med sluta skrivtolkningen, eftersom jag tyckte mig "säga nej" alltför ofta. Men jag



Tarja Mäkitalo skrivtolkar under eget firmanamn, Korvake.

slutade inte, i stället började jag skrivtolka med eget firmanamn, Korvake.

Eget firmanamn var ett bra beslut, trots att skrivtolkning fortfarande är ett deltidsjobb. Men nu har jag friheten att sprida information så mycket jag bara kan. Min önskan är att skrivtolkning är en självklarhet då man arrangerar evenemang. På anmälningsblanketten kunde finnas en fråga om ev. tolkningsbehov, kryss i rutan om man vill ha skrivtolkning. Potentiella klienter finns, det uppskattas ju finnas över 750 000 hörselskadade i Finland. ■

## Tolkning inom den grundläggande utbildningen

Enligt lagen om grundläggande utbildning har elever med funktionsnedsättning och andra elever som behöver särskilt stöd rätt till avgiftsfri tolkning när de deltar i den grundläggande utbildningen.

Kommunen svarar för att ordna den tolkning som eleven behöver.

Källa: [www.fpa.fi](http://www.fpa.fi)

# Har jag rätt att beställa tolk?

Text: Marja Forsén

Foto ur hemarkivet

Du har kanske deltagit i ett möte eller en större fest där vita dukar finns förutom på borden också på väggen. Efter att ha undrat varför det är så har du märkt att det kommer in personer med bärbara datorer som sätter ner sina maskiner, kopplar dem till en videokanon och plötsligt syns det text på den vita duken på väggen. Allt som sägs, under det mötet eller på den festen, dyker upp som text på väggen. Det är inget mirakel utan kallas för skrivtolkning.

Skrivtolkning kan man beställa som ”hjälpmedel” från FPA. Man behöver fylla i en ansökan endast en gång och därefter gäller tolkbeslutet livet ut. Tolkjänst är en subjektiv rättighet som man får använda när som helst och var som helst. Vissa har valt att använda tolk vid större folk-samlingar där det kan vara svårt att följa med alla talturner bara genom läppavläsning. Andra använder tolk under sina studier, vid möten på arbetsplatsen, på familjefester eller vid tandläkarbesök. Oavsett var du använder tolkning är det alltid du som avgör var du behöver tolkning, du gör beställning efter dina behov.

Har man en hörselskada, en kombinerad hörsel- och synskada eller ett talhandikapp är man berättigad till tolktjänst som beviljas av FPA. För hörselskadade är tjänsten minst 180 timmar per år och för de andra grupperna minst 360 timmar per år. Man kan alltid ansöka om tilläggstimmar vid behov.

För att anhölla tolktjänst ska man fylla i TU 1r-blanketten. Den hittar man också på nätet på FPA:s sidor [www.kela.fi](http://www.kela.fi)

Den andra blanketten som ska fyllas i är en så kallad TU 10r-blank, finns på nätet på FPA:s sidor [www.kela.fi](http://www.kela.fi)

I ansökan berättar man om hurudan hörselskada man har och vilket kommunikationssätt man vill använda i samband med tolkning. Det ska bifogas ett utlåtande av en sakkunnig, till exempel av en hörselrådgivare.

Efter att man har fyllt i och skrivit under båda blanketterna skickas de till FPA:s kontor i Åbo på adressen FPA, PB 10, 00056 FPA.



*Marja Forsén på Mokoma kommer gärna till olika tillställningar i Österbotten och berättar om tolkning.*

Svar på ansökan torde komma inom två veckor och då får man också information om hur man beställer tolk och kontaktuppgifter till tolkförmedling. Man kan skicka in sin beställning när som helst per e-post eller per telefon. FPA:s förmedling har dock öppet måndag–fredag kl. 7.30–20.00 samt lördag kl. 8.00–15.00. Under öppetiderna får man veta om tolk har hittats. Dagen innan tolkning får man även meddelande med tolkens namn kl. 16.00.

Jag är själv utbildad teckenspråkstolk och dövblindtolk samt skrivtolk. Numera har jag för det mesta administrativa jobb inom mitt företag, Mokoma, så jag hinner inte tolka så ofta som jag skulle vilja. Men jag kommer gärna på besök till olika tillställningar i Österbotten och berättar om tolkning. Marja Forsén heter jag, bor i Kalax i Närpes. ■

# Hörselskadad, också på fritiden

Text: Gabriel Alessandri  
och Giovanna Arauco  
Översättning: Maija Nilsson  
Foton ur hemarkivet

Att vara hörselskadad medför många svårigheter att bemöta i vardagen och hinder att övervinna som borde vara just det, möjliga att övervinna. Tyvärr ser det inte ut så i Bolivia. Utan hörhjälpmedel och med en oförstående omgivning, så ser Harlyn Reynoso Guizadas verklighet ut. Harlyn är 15 år gammal och medlem i Svenska hörsel förbundet rf:s utvecklingspartnersamarbetspartner, organisationen APANH i Cochabamba, Bolivia. Vi har intervjuat henne tillsammans med hennes mamma Cinthia Guizada.

Cinthia berättar att Harlyn, som just fyllt 15 år, läste grundskolans första sex år på specialskolan IDA, en skola för hörselskadade och döva barn. Trots att Harlyn inte är döv, hon är hörselskadad, fokuserade skolan på att lära henne teckenspråk istället för det talade språket. På IDA har hon inte fått någon talterapi. Harlyn har en svår till grav hörselskada på båda öronen och skulle ha stor nytta av hörapparater, något hon inte haft sedan hon var nio år på grund av den höga kostnaden det innebär för familjen. Därför har hon svårt att kommunicera verbalt och använder sig ofta av sin mamma som tolk, något hon också gjorde vid den här intervjun.

Cinthia berättar att på grund av graden av den hörselskada som Harlyn har, så uppfattas hon ibland som högfärdig, oar-



Mamma Cinthia och Harlyn.

tig och ibland som inåtvänd. Antaganden som görs av en omgivning som aldrig brytt sig om att fråga varför en ung flicka skulle uppträda så. Liknande är situationen för Astryth, Harlyns yngre syster, som också hon har en hörselskada, dock av en lindrigare karaktär. Astryth har kallats för distra och oförskämd av sina lärare. ”Hon lyssnar inte på vad vi säger” och ”hon gör inte de uppgifter vi ber henne göra”, har hennes lärare beklagat sig inför Cinthia. Kommentarer visar på en total okunskap och oförståelse för hörselskador. Därför har APANH planerat in ett besök till Astryths skola, som är en ”vanlig” grundskola, för att genomföra en workshop om hörselskador för personal och lärare. Den här typen av workshop är en del av Svenska hörsel förbundets projekt men APANH.

## Vilken skola går du på och i vilken årskurs?

Harlyn: – Jag går i skolan José Quintín Mendoza, i (motsvarande) nian.



Harlyn, i mitten, tillsammans med sina systrar.

## Hur många kurskamrater har du?

Harlyn: – Mer än fyrtio

## Har du en vänskapsgrupp? Hur många är ni?

Harlyn: – Ja, jag har fem vänner, min bästa vän heter Dayana.

Cinthia berättar om hennes besvikelse över skolan som uttrycker sig vara en inkluderande skola. Den vängrupp Harlyn talar om är en grupp med fyra hörselskadade och ett dövt barn. De inkluderas i den ordinarie klassen genom att sättas på sidan av de resterande 35 eleverna med en teckenspråkstolk framför dem. De dagar det av någon anledning inte finns någon teckenspråkstolk att tillgå får de försöka förstå det de kan av lektionerna. Den enda anpassningen man gjort till fördel för de hörselskadade eleverna, förutom teckenspråkstolk, är att de några timmar i veckan har lektioner på specialskolan IDA, Harlyns gamla skola, där de får fördjupningsklasser i det bolivianska teckenspråket. Men

det finns ingen hjälp för att förbättra det talade språket.

Så alla ungdomar i Harlyns vänskapsgrupp från skolan är hörselskadade. Trots att skolan säger sig vara en integrerad skola så är det snarare raka motsatsen. De med hörselskada separeras från de "hörande", och då blir det också så på fritiden.

### Vad tycker du om att göra på fritiden?

Harlyn: – Dansa "Salay". Salay är en traditionell boliviansk dans.

### Hur lärde du dig det?

Harlyn: – I dansgruppen lärde jag mig och så har jag tittat på videor och övat med mina småsstrar.

Cinthia: - "I början var Harlyn inte så intresserad av dans, men gick till dansgruppen Salay Colcapirhua för att följa med sina systrar. En dag bad de henne att prova, för att se om hon kunde. Jag trodde inte att det skulle vara möjligt för henne att delta, på grund av hörselskadan.

### Hur har det påverkat dig att inte hör så bra?

Harlyn: – Det komplicerar lite med rytmen.

Cinthia: –Man kan säga att hörselnedsättningen tillsammans med bristen på hörselhjälpmedel försvårar integrationen tillsammans med andra hörande barn. Men hon tycker om att dansa och hon gör det väldigt bra. Hon har lyckats över alla förväntningar. Nu ska hon vara med i en musikvideo tillsammans med sin dansgrupp och hon har redan varit med på flera dansuppvisningar. Och det har varit möjligt tack vare det stöd hon fått från sina nya vänner i dansgruppen och hennes egna drivkraft att övervinna motsättningar. I början ville hennes pappa inte att hon skulle delta men efter att ha sett hur duktig hon är och hennes fallenhet för dansen så har han helt ändrat åsikt.

### Vem lärde dig att dansa?

Harlyn: – Min vän och danspartner Fernando, och mina systrar som också dansar har hjälpt mig.

Cynthia: – I början trodde jag

inte att hon skulle klara av det och tänkte att det vore bättre om hon fick stå längre bak men de andra i gruppen har stöttat henne. Nu dansar hon som en av huvudfigurerna. Dansgruppens ledare sa till mig i början, "Det är viktigt att Harlyn får utveckla sig inom något och om du vill så finns jag här för henne. Jag kommer att hjälpa henne."

Från första början har de andra i dansgruppen, idag hennes vänner, stöttat henne.

Den 13 april, under APANHs firande av "Barnens dag", hade Harlyn och hennes dansgrupp en dansuppvisning. Hon var strålade.

I ett samhälle som inte visar empati för personer med funktionsnedsättning i allmänhet är det skönt när man hittar en grupp människor som är villiga att inkludera den som behöver lite hjälp på vägen. Ännu bättre är det när dessa människor finns inom ens egna intresseområde. Kanske är det svårt att föreställa sig att någon med en grav hörselskada skulle ha sån dragning till musiken och dansen, men i Harlyns fall är det just så det är. ■



Fernando är Harlyns danspartner och vän.



Dansgruppen Salay Colcapirhua. Harlyn står längst ut till vänster i bakre raden.



# Kvartalets ros



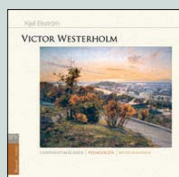
Kvartalets ros går till baren Bar Cón på Flemingsgatan i Berghäll. Bar Cón har en decibelmätare vid sitt DJ-bås. Jag, Maija Nilsson från Svenska hörsselförbundet rf, gick nyfiket fram och undrade hur det kom sig. De berättar att anledningen är att de finns bostadslägenheter i våningarna ovanför och därför vill de hålla koll på volymen. Jag är inte den enda som kommit fram och undrat över mätaren, många andra nyfikna gäster har frågat vad siffrorna på väggen betyder.

På Svenska hörsselförbundet rf ser vi det som positivt att Bar Cón gör sina gäster medvetna om ljudmiljön och väcker deras tankar kring ljudvolymen.

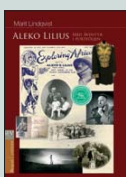
Bar Cón berättar att de också delar ut öronproppar till personalen som hanterar en stora mängd torglas i baren.

## ANNONS

Alla hittar något att läsa i SFV:s biografiserie över finlandssvenskar som inte får glömmas bort!



Victor Westerholm



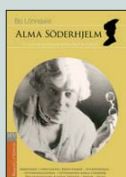
Aleko Lilius



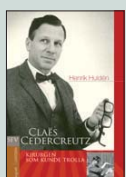
Eirik Hornborg



Anna Bondestam



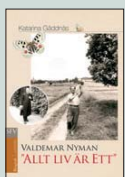
Alma Söderhjelm



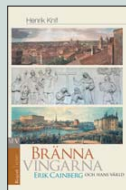
Claës Cedercreutz



Algoth Niska



Valdemar Nyman



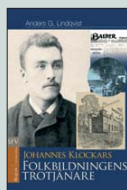
Erik Cainberg



Helena Westermarck



Hilma Granqvist



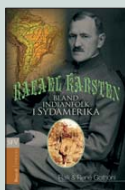
Johannes Klockars



Martin Wegelius



Sigrid Schauman



Rafael Karsten



Alla SFV-biografier finns i lager.  
Läs mer på [www.sfv.fi/bok](http://www.sfv.fi/bok). Fråga också efter böckerna i väl sorterade bokhandlar

Preliminärt hösten 2019:  
Evy Björkman, Josef Herler

# Härligt att höra fåglarna sjunga

Text: Birgitta Kronberg

Foton ur hemarkivet

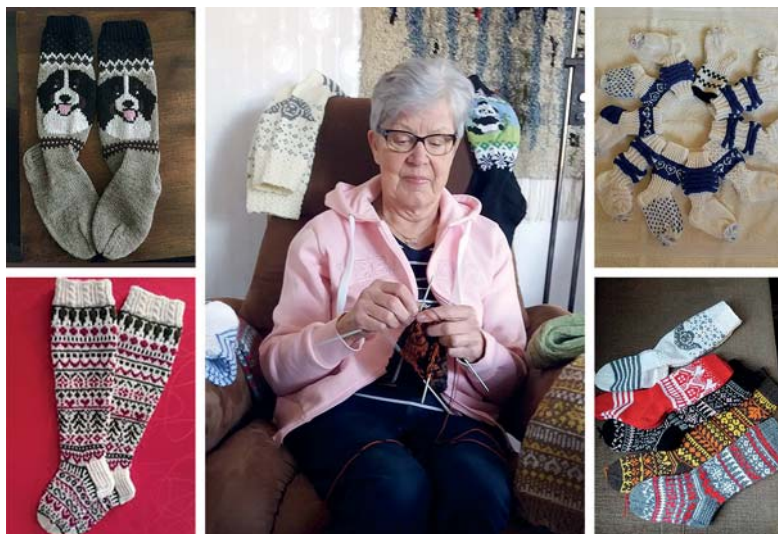
**Monica Lindblom,**  
född och uppvuxen i Nagu

Monica Lindblom träffade sin man Torsten redan i sin tidiga ungdom. Det blev giftermål och Monica flyttade till Torsten som bodde i Pargas. Monica har i sitt yrkesliv arbetat med härliga barn och äldre. Hon trivdes med att jobba både med unga och gamla och hon säger att det kändes vemodigt att lämna jobbet hon trivts med. Till familjen hör en son, två barnbarn och en svärdotter.

Genast efter att Monica och Torsten blev pensionärer flyttade de ut till Nagu, till Monicas barndomshem. Nu lever de ett liv på landet, har ett litet jordbruk som sysselsätter dem, har det lugnt och skönt och inga klockor att gå efter. På gården odlar de potatis och grönsaker och Monica har ett jordgubbsland. På sommaren är trädgården full av blommor och en del blommor skall ansas och förvaras inomhus vintertid för att följande vår igen tas ut för en ny blomningssäsong. En skön avkoppling för henne är att vandra i skog och mark och att plocka bär och svamp.

## Att välja rätt

Medan jag ännu var kvar i arbetslivet sa arbetskamraterna åt mig att jag svarade helt på något annat än på det som de frågade av mig, berättar Monica. "Det var nog första tecknet på att jag



Monicas stora fritidsintresse är att sticka och många par babysockor och stora sockor har hon skänkt till välgörande ändamål.

inte hörde så bra, men jag tänkte att det bara var en tillfällighet, att jag inte varit tillräckligt uppmärksam". Hemma hade nog mannen också sagt att hon borde kolla hörseln. Flera år senare, då hon blev pensionär tog hon sig i kragen, beställde tid för hörselkontroll och fick hörapparat. "Min man sa åt mig, nog lite med glimten i ögat, att det är bäst att du nu skaffar hörapparat åt dig, annars får du eller jag flytta", säger Monica och skrattar. "Jag valde förstås det bättre alternativet och skaffade hörapparat".

För åtta år sen var det då dags att börja den resan, att använda hörapparat. Och hon är mycket nöjd. "Härligt när man hör fåglarna som kvittrar och klockan som tickar i köket" säger Monica. Hon har hörapparat i bägge öronen och idag är hennes hör-

sel så dålig att hon inte skulle klara sig utan hörapparat.

## Några varv per dag

Monicas stora hobby är att sticka, främst sockor, många par per år. "Det är en utmaning och väldigt roligt att sticka med nya mönster och olika färger", berättar Monica. Hon är också med i en stickgrupp via nätet. Medlemmarna i gruppen får några gånger per år ett hemligt mönster och då kan man sticka endast några varv per dag. Det är spännande, för slutresultatet hur sockorna kommer att se ut, är en överraskning, berättar Monica. Hemliga stickmönster med olika motiv påbörjas cirka tjugo dagar före exempelvis mors- och farsdag, vänddag och jul. Gruppens ledare väljer garnfärger, men man kan förstås sticka i färger enligt egen

smak. Monica säger att hon använder de färger som ledaren valt för färgerna är spännande och sådana som hon kanske inte själv hade valt. ”Jag har också prövat på att sticka sockor med djurmotiv, hundar och pandor, och det var en verklig utmaning” säger Monica. ”Men då första sockan var stickad, gick den andra av bara farten. Först ska sockan stickas och sen skall djuret sys ovanpå”. Många par sockor, både små babysockor och stora sockor, har Monica skänkt till olika välgörande ändamål.

### Hörapparaten on eller off

Monica och Torsten gillar båda att dansa och tillsammans med vänner deltar de i danskvällar runt om i Åboland. De åker också på kryssningar för att få dansa och njuta av god mat. Ljud-

volymen är hög, ibland lite för hög, med musik, prat och sorl, men då kan jag välja att stänga av hörapparaterna, menar Monica. ”Dessa danskvällar och att komma ut bland folk för att ha roligt och träffa vänner är en trevlig avkoppling i vardagen”.

### Hörselgemenskap

Att som hörselskadad och anhörig skriva in sig i en hörsel-förening är något som Monica varmt rekommenderar. ”Genom att delta i hörsel-föreningens aktiviteter har vi båda fått bra information om hörsel och hörhjälpmiddel” säger Monica. ”Och vilken härlig hörselgemenskap det är på våra möten, resor och utfärder av olika slag. Vi har fått verkligt många nya vänner”. Sedan några år tillbaka sitter Monica med i föreningens styrelse och hjälper till där det

behövs. Monica säger att det är trevligt att vara med, känna att man har en uppgift och att man kan göra något för andra.

### Tillgänglighet och fritid

Monicas fritid, med hennes hobbyer och intressen, är inget hinder för henne som hörsel-skadad. Hon är med i det sociala livet, både bland hörande och hörselskadade. Hon njuter av livet på landet, kopplar av med att sticka och känner sig trygg med familjen och bland medlemmarna inom hörsel-föreningen. ”Jag försöker tänka positivt, men alltid lyckas jag inte” säger hon.

Innan vi avslutar vår intervju har Monica ett viktigt budskap som hon vill säga till alla som har nedsatt hörsel: ”Tveka aldrig att skaffa hörapparat om du hör dåligt!”. ■

ANNONS

**Kultur för alla på Kimitoön**

**Dalsbruks Bruksmuseum**  
3.6-25.8 kl. 11-18  
Tullbacksvägen 7  
040 7219535



**Björkboda låsmuseum**  
on-sö 26.6-11.8  
25860 Björkboda  
Gratis inträde

**Sagalunds museum**  
1.6-31.8 11-17  
I juni och juli program för barn ti & on

 [www.sagalund.fi](http://www.sagalund.fi)  

Museivägen 7 25700 Kimito 02 421738

# Var delaktig och bjud på dig själv

Text: Gita Lindholm

Foton ur hemarkivet

## Jari Niemelä

bor i Långåminne, är lärare, har en genetisk hörselskada, två hörapparater.

När Jari Niemelä gick i skolan fanns det inga hörhjälpmedel i undervisningen och hörapparaterna var inte lika bra som de är idag. Han har gått integrerat i närskolan och han säger att låg- och högstadiet har varit den värsta tiden för honom. Klaserna var stora, både i lågstadiet och i högstadiet. I högstadiet var de trettio två elever i Jaris klass. Ändå klarade han sig bra i skolan på grund av att han var duktig på att läsa av läppar. På universitetsnivå var det betydligt lättare för honom. Där var grupperna små. Trots att skoltiden inte varit så lätt för Jari, har han ändå valt att utbilda sig till lärare.

– Visst kan det uppstå diverse problem i skolan men jag berättar alltid själv för eleverna att jag har en hörselskada. Eleverna är medvetna om mitt problem och tar hänsyn till det. Visst finns det utmaningar men man får ta det som det är, säger Jari.

## Stora grupper, en utmaning

Jari tycker att de största utmaningarna fortfarande är att höra i stora grupper. Svårast är det att aktivt delta, höra och hänga med i diskussioner på restauranger och i andra sociala sammanhang.

– Man måste vara jättefokuserad och sedan gissa sig till det som man inte riktigt hör.



*Jari har varit en aktiv idrottare all sedan han var barn. Löpning, skidning och orientering var hans grenar som ung. Nu har orienteringen fått ge vika för cyklingen.*

ibland blir det också lustiga feltolkningar. Mina kompisar och medmänniskor har säkert många gånger skrattat gott när jag tolkat något fel och kläckt ur mig alla möjliga konstiga grodor, men det bjuder jag på, skrattar Jari Niemelä. Man måste bara acceptera sitt handikapp. Vid sociala träffar kan man inte umgås som vanligt hörande, men det har inte varit något som begränsat mig på något sätt, tillägger Jari.

## Idrottat sedan barndomen

Jari är en aktiv person. Han idrottade mycket redan när han var yngre. Oftast valde han ensamsporter såsom löpning, skidning och orientering. I lagsporter, till exempel ishockey och fotboll var det svårare att höra och hänga med.

– Det kunde ju ha fungerat annorlunda om jag hade haft tillgång till hörhjälpmedel, men det fanns ingen som pratade om

hörhjälpmedel då, säger Jari.

När han slutade med idrotten i tonåren hade han några ”latare år”, som han själv uttrycker det. Som vuxen tog han igen upp löpning och skidåkning, dessutom cyklar han mycket. Cyklandet är utmanande på grund av att vindbruset stör i hörapparaterna. Det går betydligt lättare då han använder ett ”vindskydd”, Windfree, som minskar vindens sus i hörapparaterna. Med dem över hörapparaterna hör han mycket bättre och kan delta i diskussioner med kamraterna som cyklar med, utan att störas av vinden.

– Glömmer jag skydden så ångrar jag mig djupt, säger han och skrattar glatt.

Trafiken kan vara svår att höra utan skydden. Men med skydden på hör jag trafiken mycket bra, tillägger han.

## Avkoppling i naturen

Han har alltid tyckt om att röra

sig i skog och mark. Småningom föll det sig naturligt för Jari att också gå med i byns älgjaktslag. Han blev jägare och skaffade sig egna hundar. Eftersom han har nedsatt hörsel så skaffade han sig så kallade aktiva hörselkåpor. Kåporna både förstärker och dämpar ljud. Han kallar dem för ”hörande hörselskydd”, då de förstärker ljudet till hans hörapparater. Kåporna har inbyggda mikrofoner. Utan dem har han svårt att höra var hundarna jagar och svårt att uppfatta knakande och brakande när älgarna kommer farande ut ur skogen. Förutom att kåporna förstärker den här typen av ljud så dämpar de ljud som överstiger vissa decibel, till exempel den skarpa knallen från gevärsskottet. Han tycker själv att han skulle vara ganska chanslös i skogen utan hörselkåpor. I skogen har han också hjälp av GPS-apparaten som via en sändare på hunden, visar på kartan var hunden jagar. Med hjälp av de moderna GPS-systemen kan man också se var de övriga jägarna står på pass i skogen. Jakttelefoner används också för att hålla kontakt med de övriga.

– Under älgjakten är det jätteviktigt att ha koll på var i skogen kompisarna är, för att undvika olyckor då man avlossar ett skott.

### **Delaktig i jaktlaget**

I jaktlaget tar kompisarna stor hänsyn till Jaris hörselnedsättning. På morgonen innan jakten börjar går man noga igenom alla regler och strategier. Jari känner att han kan delta på så lika villkor som möjligt. Han kan alltid fråga kompisarna om det är något han inte uppfattat eller om det är något han vill ha bekräftat.

På skjutbanan är hörselkåporna nödvändiga för Jari. Sommartid tillbringar han mycket

tid på skjutbanorna och övnings-skjuter. För att få vara med som skytt i älgjaktlaget måste skyt-tar avlägga ett älgskytteprov och kunna skjuta ett poängtal på minst etthundra poäng. Jari berättar att den typen av hörselkåpor han använder också är mycket vanliga vid jaktskytte-tävlingar och träningar.

### **Optimalt inställda hörapparater**

Överlag tycker Jari att han fått bra hjälp gällande hörhjäl-medel. Det största problemet har varit att få hörapparaterna optimalt inställda. Det har varit ett bekymmer för både Jari och hans två barn som båda har samma typ av genetisk hörsel-skada som han själv. De har alla fått sina hörapparater via den allmänna sjukvården. Tidigare fanns det inte så stora möjlig-heter att justera hörapparaterna men i dagens läge, med de digi-tala apparaterna, kan de olika frekvenserna ställas in separat. Jari har varit mycket noggrann och krävt att både barnens och

hans egna hörapparater ska vara optimalt inställda. Ibland har han anlitat privata firmor för att få inställningarna gjorda, efter-som han har känt att han inte annars fått den hjälp han har be-hövt. Han har själv en god upp-fattning om vad som är möjligt att göra och han har koll på vil-ka hörhjälmedel som finns på marknaden.

– Teknikintresserad som man är, vill man ju gärna ha ”sista skriket” men det får man ju näs-tan aldrig på sjukhuset, sådant får man nog betala själv.

Jari Niemelä är ett bra stöd för sina barn som vardera är ak-tiva inom idrotten. Sonen spe-lar fotboll och dottern är aktiv inom längdskidningåkning. Jari vet av egna erfarenheter vilka utmaningar barnen kan bli stäl-l-da inför, både i skolan och på fritiden. Han står upp för dem och hjälper dem att vara så del-aktiga som möjligt. Genom sin positiva syn på livet och sin för-måga att ”bjuda på sig själv” är han en bra förebild för dem. ■



*Jari Niemelä tillbringar mycket tid på skjutbanan. Där är hörsel-skydden nödvändiga.*

# Delaktighet i ett digitalt samhälle

Text: Viena Rainio

Foto: Antti Kalakivi / Mosa Foto.

Illustrationer av: Piirre.

## Viena Rainio

skribenten jobbar med tillsyn av webbtillgänglighet på Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Mer info om webbtillgänglighet på [www.tillganglighetstillsyn.fi](http://www.tillganglighetstillsyn.fi).

Vi är vana att ställa krav på den fysiska miljön, men vad händer med tillgängligheten nu när offentlig service digitaliseras i allt högre grad? Hur hänger man med i ett samhälle som digitaliseras allt mer? I samma takt som samhället digitaliseras ställs det också krav på lagstiftning. Den ska hålla takt med utvecklingen i samhället för att garantera att vi även framöver ska få tillgänglig service och tillgängliga tjänster, fast det sker på webben.

## Tillgänglighet – en grundförutsättning för jämlikhet och delaktighet

För att man som hörselskadad ska kunna vara delaktig i samhället har man rätt till hörhjälpmedel, dessutom har man rätt att ställa krav på en god ljudmiljö. För att underlätta kommunikation ska teleslingor finnas installerade i offentliga rum och man ska ha tillgång till teckenspråks- och skrivtolkstjänster.

Dessa medel har blivit måttstocken år 2019. Och precis så ska det vara, för utan tillgång till bland annat informationsteknik, kommunikationsteknik och -system, samt till tjänster som tillhandahålls allmänheten,

har inte personer med funktionsnedsättning jämlika möjligheter till delaktighet i vårt samhälle. Tillgänglighet, digital och fysisk, garanterar att vi alla kan delta i samhället på lika villkor.

## Lag som garanterar tillgänglighet på webben

Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster trädde i kraft den 1 april i år. Denna lag genomför EU:s webbtillgänglighetsdirektiv i Finland och genom lagen främjas också genomförandet av tillgänglighetskraven i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Lagens syfte är att främja vars och ens möjligheter att använda digitala tjänster på lika villkor. Den ställer krav på att myndigheter och andra tjänsteleverantörer, som omfattas av lagen, framöver ska tillhandahålla tillgängliga digitala tjänster. De exakta kraven på digital tillgänglighet gäller främst tekniken, men begriplighet och användbarhet bör också beaktas.

Med tillgänglighet i den digitala världen menar man alltså att webbplatserna och mobila applikationer planeras så att så många personer som möjligt kan använ-



Viena Rainio

da dem så enkelt som möjligt. Till exempel så att det är lätt att

- använda nätbanken för att betala sina räkningar eller få information om låneärenden. Språket ska vara begripligt och själva tjänsten ska fungera problemfritt.

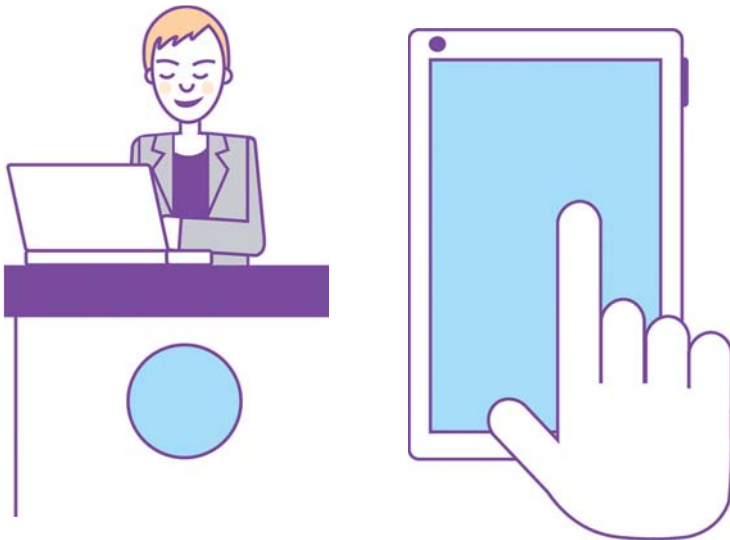
- Om hälsovårdscentralen erbjuder tidsbokning på sin webbplats ska det vara enkelt att använda den.

- Då man läser information om en myndighet ska texten på deras webbplats kunna förstoras och kontrasterna ska vara tillräckliga så att alla urskiljer text och grafer. Eller om man inte vill eller kan läsa, så ska det gå att få texten uppläst istället av en skärmläsare.

- Videofilmer på webben, med undantag för direktsändningar, ska vara textade.

## Hur kan jag påverka?

Efter att lagstiftningens övergångsperioder gått ut, de sista i juni om två år, och man upptäcker brister i tillgänglighet i en digital tjänst, har var och en rätt att ge respons om det. Tjänsteleverantören ska tillhandahålla en webblänk eller någon annan elektronisk kanal för detta ändamål och vara beredd på att svara på kundens frågor och klagomål. Det lönar sig att använda den här möjligheten, och ge respons aktivt, för så kan vi alla bidra till att de digitala tjänsterna utvecklas och blir bättre för alla. ■



ANNONS

**Hjä** fyller 10 år och firar med  
**extraordinär**

**GULD** helg

**11-13 oktober** 2019  
på Hotell Waskia i Vasa

*Wasa Teater: Spelman på taket*

*Informativt och kul program*

*Festlig jubileumsmiddag*

*Mysig samvaro*

**Mera information kommer! Reservera helgen! Vi hörs och ses!**

# Textning en självklarhet på Åbo Svenska Teaters Stora scen

Text: Maria Olin

Foto: Pette Rissanen



Åbo Svenska Teaters teatersalong.



En scen ur Stormskärs Maja med text på svenska och finska.

## Textning sedan år 2010

Textningen på Åbo Svenska Teater kom igång år 2010 i samband med stormusikalen Les Misérables. Beslutet att texta föreställningen hade sin bakgrund i att teatern konstaterade att teaterns hörselslinga var föråldrad och inte längre gick att använda. Textning visade sig vara den lösning som bäst tjänar allas behov. Lösningen visade sig vara mycket lyckad och har verkligen givit ett mervärde till flera kundgrupper. Teatern textar nuförtiden nästan alla sina produktioner på Stora scenen både på svenska och finska, inte minst operor som sjungs på tyska eller italienska. Man vill på så sätt betjäna hela sin publik.

Den svenska textningen uppskattas eftersom man med hjälp

av den bättre kan följa med alla vändningar i pjäserna och textningen på finska har öppnat upp för en bredare finskspråkig publik över tid. Textningen svarar också på behovet av att kunna serva en specifik målgrupp, nämligen hörselskadade i publiken. Teatern har fått fin respons: ”En njutning att kunna ”höra” inte bara sitta och titta på teater”. Även finskspråkiga kunder har tackat för servicen som har sänkt tröskeln till att se teater på svenska.

På grund av teatersalongens hästskeformade salong syns textningen inte från alla platser, så den som vill se textningen uppmanas nämna detta vid biljettbokningen.

## Utveckling

Genom samarbete med andra

teatrar har Åbo Svenska Teater kommit i kontakt med nya sätt att texta. Texten överförs nu till en målad bakgrund ovanför Stora scenen med hjälp av en videokanon. Under de senaste åren har man även provat på en applikation som heter Thea. Den fungerar på kundernas egna smartenheter och då kan man själv välja på vilket språk man vill läsa texten. Applikationen har testats på teaterns lilla scen, Studion, och även nu under våren 2019, då komedin Främlingen var ute på turné. Vi fick en tumme upp för Thea-applikationen av hörselskadade i publiken. Det finns oerhört mycket fina nya innovationer just för textning. För cirka en månad sedan deltog en grupp från teatern i ett seminarium med textning som tema: Där

fick man prova glasögon där textningen löper i nedre kanten av linserna. Ny teknik är alltså på väg och utvecklingen går i rasande fart.

### Resumé

Utöver textningen finns alltid resuméer att tillgå både på finska och svenska. De delas ut gratis i teaterns biljettkassa och genom att läsa dem innan föreställningen börjar, vet man också i stora drag intrigen och svängarna i föreställningen.

### Kalevala

Kommande höst görs Finlands nationalepos Kalevala på Stora scenen och får sin premiär 19.9.2019. Kalevala är roliga,

gripande, sorgliga, övernaturliga vuxensagor. Dess värld gestaltas nu av en stor skådespelarenssemble, fantasifulla dockfigurer, animerade föremål, nyskriven musik och vild koreografi. Det blir ett modernt och fräscht verk, som även fungerar för dem som inte läst Kalevala. Också den unika runosången finns med, då den flätas samman med nyskrivna sånger.

– Kalevalas självklara form på scenen borde vara just musikteater eftersom det material som Elias Lönnrot samlade in ursprungligen framfördes sjungande. Det är också ett naturligt verk för visuell teater med alla övernaturliga och ab-

surda inslag, säger regissör Jakob Höglund.

Scenografi, helklockade kjo- lar, sjalar och helkroppsdockor kompletterar helheten och spelar en stor roll och utgör unika element i föreställningen. Hela produktionen är kopplad till en specialutbildning i samarbete med Yrkeshögskolan Novia i Jakobstad och Yrkeshögskolan i Åbo. Projektet stöds av Kulturfonden.

Föreställningen textas såklart både på svenska och finska. ■

ANNONS

KALEVALA

PREMIÄR 19.9.2019

ÅBO SVENSKA TEATER

ABOSVENSKATEATER.FI  
02-277 7377

# Hälsningar

Vill också du förgylla någons dag med en hälsning?  
Information finns på sidan 20.

Svenska hörselskadade i Åboland rf önskar en sommar fylld med glädje och värme till alla våra medlemmar och till alla läsare av Vi hörs.



Sydösterbottens hörselörening rf önskar alla läsare en riktigt fin sommar och ber sina medlemmar att följa med vad som händer i föreningen genom att läsa föreningsspalten och föreningens hemsida.



Svenska hörselskadade i Vasanejden rf önskar alla hörselvänner en skön och trevlig sommar!



Hälsa, lycka, harmoni det önskar vi, Gitta och Fjalle Kronberg till alla våra hörselvänner.



*Svenska hörselförbundet rf:s kansli är stängt i juli.  
Vi önskar er en trevlig och avkopplande sommar!*

*Nora, Gita, Maija, Karola och Siv*

Foto: Gita Lindholm

# hänt...



*Siw Östman stod vid förbundets bord båda dagarna under Österbottens Stormässa i Botniahallen i Korsholm.*

## Många besökare på Stormässan

I början av april deltog Svenska hörsselförbundet rf tillsammans med Folkhälsans Förbund rf och Svenska pensionärsförbundet rf i Österbottens Stormässa i Botniahallen i Korsholm.

Det var många som besökte vårt gemensamma bord och de fick mycket information från våra förbund. Många ville ha svar på frågan "Vart vänder jag mig när jag hör så dåligt?"

Mässan besöktes av över tiotusen personer. Dagarna i Botniahallen gick snabbt och det var trevligt att träffa så många hörselvänner.



*På förbundsmötet hade Regionförvaltningsverkets överinspektör Viena Raino ett anförande om EU:s nya tillgänglighetsdirektiv angående webbsidor*

Vi hörs 2/2019

ETNI NAK DAL  
LAG KAN INTE  
MÖ DIG OM  
...ETNI DAL

## SER DITT ANSIKTE.

HiA

## Hörselkväll på Musikcafé After Eight

I mars ordnade HiA - Hörselskadade i arbetslivet rf en hörselkväll på Musikcafé After Eight. Vi var många personer i alla åldrar som hade samlats för ett angeläget ärende. Hur ska man gå tillväga om man behöver få en hörapparat utprovad och bor i Jakobstadsregionen? Om hörapparaten behöver justeras, eller om man behöver få andra hjälpmedel än hörapparater, hur gör man då? Solveig Sandvik-Nyberg inledde kvällen med en presentation om hur det är att vara hörselskadad, hur tokigt det kan bli då man missuppfattar det som sägs, och vilka hjälpmedel utöver hörapparater, som man som hörselskadad har stor nytta av. Audionom Susanne Suominen från Vasa sjukvårdsdistrikts hörselstation på Malmska sjukhuset presenterade den verksamhet som nu håller på att starta upp. Det är möjligt att få sina hörapparater avgiftsfritt justerade på Malmska. Den nystartade privata hörselstationen Aurix berättade om sina tjänster. Publiken fick ställa frågor och det blev en livlig diskussion bland deltagarna.

## Förbundsmöte i Tammerfors

På Svenska hörsselförbundet rf:s förbundsmöte i april deltog en representant från alla nio medlemsföreningar, förbundsstyrelsen samt övriga intresserade medlemmar inom föreningarna. Förbundsordförande Mikaela Nylander öppnade mötet och till mötesordförande valdes Hörsselföreningen i Västnyland rf:s representant Erik Munsterhjelm.

Efter mötesförhandlingarna höll överinspektör Viena Rainio på Regionförvaltningsverket i Södra Finland ett anförande om EU:s nya tillgänglighetsdirektiv för webbsidor.

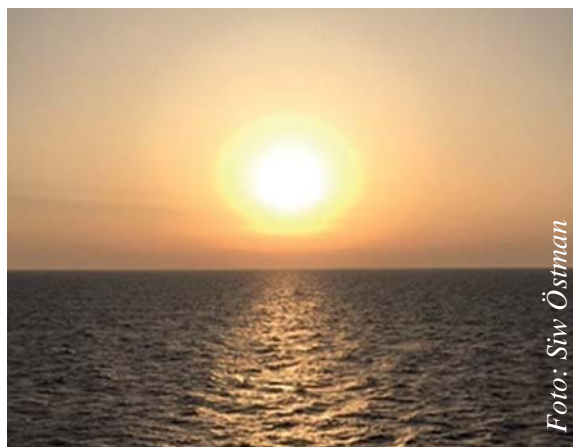


Trubaduren Jonas Näslund stod för underhållningen. Han tog publiken med på en nostalgisk musiktripp, främst genom 50-talet.

### Nostalgi under årsmöteskryssningen

Gemenskap och samhörighet är det alltid då hörselvänner träffas och möts. På Svenska hörselskadade i Åboland rf:s vändagskryssning i februari med årsmöte och program började också blodet svalla som Siv Fagerlund så fint beskriver i sitt inlägg på sin facebookside:

”Glada hälsningar från vändagsresan med de ”hörande hörselskadade”, hörsel har ju inte bara med öron att göra, som i går hade en så trivsam resa över till Stockholm med Viking Grace. Till trivseln bidrog vi förstås alla 140, men hon som ledde oss i trivseln, Birgitta Kronberg, får nu här en extra vändagskram för sitt arrangemang och engagemang och för att hon hade prickat in rätt artist. Minsann, det var fulla poäng för Jonas Näslund! Trubaduren och underhållaren var som klippt och skuren för oss! Under en och en halv timme tog han oss med på en nostalgisk musiktripp, främst genom vårt 50-tal, som vi i minnet fick dansa och sjunga med i med tårar i ögonen. Och blodet började svalla, så gärna skulle man/jag, och säkert många andra i publiken, ha stigit upp och valsat omkring i salen men förstås, så gör inte anständiga finlandssvenska pensionärer, nej INTE. Men nog var det nära ögat. Och alla gamla godingar, vojne, vojne, säger jag, sjungna och berättade med Jonas Näslunds musikalitet och ja, ibland också den där sammetsrösten, som gör att hjärtat smälter och drar ihop sig till en skrynklig murkla av ”salighet.” Ja, jag visste fak-



HiA:s vårmötesdeltagare bjöds på en vacker solnedgång under hemresan.

### HiA på vårmöteskryssning

HiA - Hörselskadade i arbetslivet rf hade sitt vårmöte i april på Kvarken. Kryssningen började med vårmötet.

I Umeå hade vi möjlighet att välja mellan besök på Nolia trädgårdsmässa eller Ikea. Det fanns även ett alternativ att shoppa i centrum. Ungdomarna gjorde en avstickare till Ersboda godisbutik.

Alla var nöjda och glada. På hemvägen åtnjöt vi Kvarkens skärgårdsbord och den vackra solnedgången.

Det blev en lång dag, speciellt för deltagarna norrifrån.

tiskt inte, att jag kunde bli SÅ nostalgisk som jag blev. Men, så härligt det är med kärlekskänslor och längtor, det motverkar åldrande, främjar hälsan och föryngrar både kropp och själ. Med dessa vackra ord och stämningar från vår vändagsresa önskar jag er alla en glad och trevlig vändag, vi skall ta hand om och älska varandra så länge vi finns kvar här på jorden. Kärlek och kram från mig och från Jonas Näslund på bild”

Vi är tacksamma att vår skrivtolk Eva-Ida Aminoff ställde upp som ensam tolk då inget par fanns att få. Ljudanläggningen med den inbyggda hörselslingan i konferenssalen fungerade verkligen bra och ute lyste solen ikapp med alla hörselvänners glada leenden ombord.

# hänt...

## Deltagarrekord för Hörsel- och synkompassen

Svenska hörsselförbundet rf, Svenska pensionärsförbundet rf och Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf ordnade en gemensam föreläsningdag angående syn- och hörselfrågor 8.5.2019 på Optima i Jakobstad.

Under dagen föreläste öronläkare Peter Nieminen och neurosynpedagog Anne Ström. Dick Lundmark och Tommy Nyman berättade om framtiden inom syn- och hörhjälpmedel. För underhållning stod Philip Järvenpää. Dagen hade sammanlagt 320 deltagare.



*Föreläsningdag om hörsel- och syn lockade många åhörare till Optima i Jakobstad.*

## En kursdeltagares reflektion

*Text: Marianne Storgård*

*Foto: Siw Östman*

För att en kurs skall bli lyckad behövs det ledare som inspirerar deltagarna och lockar fram känslor och behov hos dem. Sådana ledare hade vi under parkursen i februari på Norrvalla i Vörå. Kursen ordnades av Folkhälsans Förbund rf och Svenska hörsselförbundet rf. Vi var sexton personer som deltog och vi kom från Karleby i norr till Kristinestad i söder.

Våra kunniga ledare var Siw Östman, evenemangskoordinator vid Svenska hörsselförbundet rf och Pia Nabb, sakkunnig vid Folkhälsans Förbund rf. Dessa två var väldigt samspelade. De informerade om hörhjälpmedel, skötsel av hörapparater och sociala förmåner. Hörselrådgivning hölls också.

Siw och Pia roade oss dessutom med frågesport och annat tankeväckande. De fick oss att tänka på viktiga saker i vår vardag. Det var mycket glädje, humor och skratt med i diskussionerna.

Varje dag hade vi en föreläsning av gästande experter. Öronläkare Kaija Kuurila-Svahn talade om hörseln och öronsjukdomar och psykolog Bo Mellberg om psykosociala aspekter på hörsel-



*Kursdeltagarna "ritar" på varandras ryggar. Den ena partnern ritas på den andras rygg och denna ska känna efter vad partnern ritas.*

skada. Mellberg ledde också diskussionsgrupper. Sista dagen fick vi lära oss användbara tecken på ett lekfullt sätt med teckenspråkstolk Hannele Rabb. De två skrivtolkar som skrivtolkade hela kursen var en stor tillgång för oss alla.

Som en trevlig inramning av dagarna fungerade ett bra logi med skön säng, god mat och en stor portion motion genom utevistelse samt boll-, käpp- och vattengymnastik vilka leddes av personal på Norrvalla. Vi deltagare var nöjda med kursen och jag rekommenderar varmt åt andra att delta i en dylik kurs. ■

# Ab Aurix Oy



*Aurix tre delägare Nancy Lindfors, Gustaf Nyman och Heidi Nilsson*

Ab Aurix Oy är ett privat aktiebolag som startade sin verksamhet i början av januari i år. Aktiebolaget har tre delägare Gustaf Nyman öronläkare, Heidi Nilsson och Nancy Lindfors, utbildade audionomer och sjukskötare.

Vi erbjuder privata öronläkartjänster, diagnostiska hörselundersökningar, justeringar och rengöring av hörapparater. Vi gjuter även individuella hörselskydd, öronsnäckor enligt kundens behov.

Försäkringsbolag och statskontoret är två av våra samarbetspartners och vi kan erbjuda hörapparatutprovningar som via offertförfrågan bekostas av ovannämnda bolag. Vi samarbetar med arbetshälsovården och gör statusbedömningar, diagnostiska hörselundersökningar och remitterar vidare ifall kunden är i behov av hörselrehabilitering eller har andra behov.

Vi säljer hörhjälpmedel till privata kunder. TV- och telefonhjälpmedel och kommunikatorer finns i vårt utbud, beroende av vilken sorts hörapparat kunden använder och vilket behov som finns. Det finns även clip on mikrofoner som man tillsammans med halsslänga kan köpa som tillbehör till hörapparater för att bättre kunna uppfatta tal till exempel vid föreläsningar. De vanligaste hörapparaterna som vi kommer i kontakt med är av tillverkarna Phonak, Widex och ReSound.

Hörselskadade som är i arbetslivet har möjlighet att ansöka om hjälpmedel, bordsmikrofoner och föreläsarmikrofoner via FPA. I dessa fall är det rehabiliteringshandledaren på sjukhuset som handhar ärendet och hjälper till med ansökan.

Man hittar de senaste hörapparatmodellerna hos oss och kan få dem på prov med kort väntetid. Det som nu senast kommit ut och vunnit popularitet är laddningsbara hörapparater som har inbyggd bluetooth och därmed kan streama ljud direkt både från telefon, ipad, ipod och så vidare. Dessa bekostas vanligen av kunden själv.

Ifall man som patient via sjukhuset fått en hörapparat som man av olika orsaker inte kan använda lönar det sig att ta kontakt och boka tid för att tillsammans diskutera och justera apparaten så att den går att använda.

Vi startade vår verksamhet för att kunna erbjuda professionell service till hörapparat användare som med kort väntetid vill få hjälp. Vårt mål är att hörapparat användare ska kunna använda sina hörapparater och att så få av hörapparaterna som möjligt lämnas i bordslådan.

Aurix är stationerad i Arbetshälsans utrymmen på stationsvägen 1 i Jakobstad och tidsbokning sker via telefonnummer 06-7813580. Vi har även en facebook sida och därvia får man information om det allra senaste inom hörselrehabilitering. ■

*Välkommen att kontakta oss!*



Beställningstrafik – Paketresor  
Sedan 1926  
www.launokorpi.com  
tfn 02 421269

### SPA/HÄLSORESA PÄRNU TERVIS

#### ESTLAND

25.8-31.8-2019 555€  
BUSS-BÅT-HELPESSION  
LÄKARBESÖK-  
6 DAGARS BEHAND-  
LINGSPAKET  
(3 BEH. PER DAG)

RUTT: PARGAS-KIMITO-  
EKENÄS O.S.V.  
TERVIS HAR SERVICE  
ÄVEN PÅ SVENSKA

FRÅGA MERA PÅ

### PARTOURS

0440 524911  
partours@parnet.fi



SVENSKA  
HÖRSELFÖRBUNDET

### Svenska hörselförbundet rf:s ÅRLIGA HÖRSELSEMINARIUM

arrangeras 2.10.2019  
kl. 16 – 18.30 på SFV huset,  
G 18 i Helsingfors.

Mera information på förbundets  
webbsida www.horsel.fi i augusti  
och i nästa nummer av Vi hörs, som  
utkommer i september.

Välkommen!

# ÖVER 100 000

# PRODUKTER



- Hitta en produkt i vårt stora sortiment på nätet, beställ och välj leverans hem till dig eller hämta fraktfritt i någon av våra butiker.
- Vi har både webshop och kundbetjäning på svenska.
- Om du behöver hjälp att välja rätt produkt, hjälper våra försäljare i butiken eller kundtjänsten gärna till.

multitronic

multitronic.fi

Hovrättsplanaden 18, Vasa | 06 319 77 00 | Må-Fre: 10-18, Lö: 11-15  
Alholmogatan 3, Jakobstad | 06 319 77 20 | Må-Fre: 9.30-17.30, Lö: 10-14  
Torggatan 10, Mariehamn | 045 736 00 001 | Må-Fre: 10-17, Lö: 11-15

## Köpes antikviteter

i hela svenska Österbotten

- 1700-1800-tals möbler oberoende av skick
- Arabiaporsliner, glasföremål från Berga, Sandnäs o. Grönvik
- Övrigt antikt lösöre, hela dödsbon och privata museér

Kontant betalning  
Varorna  
avhämtas.

### Köp- och försäljning Raul Pohjonen

Idrottsg. 19, Gamlakarleby. Svar på svenska 06-831 3137, 044-913 8284

# Noterat

## Riksdagen hann inte behandla funktionshinderlagen

Den nya funktionshinderlagen var en länge efterlängtd förnyelse. Att riksdagen inte hann behandla regeringens proposition är enligt FDUV en stor besvikelse. Förbundet vill nu att alla partier förbinder sig att föra den nya funktionshinderlagen vidare i snabb takt.

Reformen handlar om en sammanslagning av handikappservicelagen och specialomsorgslagen. Förslaget till ny lag är modernt och väldigt långt i enlighet med FN:s funktionshinderkonvention.

Syftet med lagen är att personer med funktionsnedsättning ska få tillräcklig service av god kvalitet enligt sina individuella behov. En central punkt är att alla funktionshindergrupper behandlas jämlikt; man utgår från stödbehov, inte diagnoser. I dag har personer med intellektuell funktionsnedsättning en egen lag (specialomsorgslagen).

– Visst finns det ännu brister i lagförslaget. Bland annat är det så kallade resurskravet för personlig assistans fortfarande kvar. Detta kunde riksdagen ha åtgärdat om de bara hade hunnit behandla lagen som nu förföll på slutrakan, säger Lisbeth Hemgård.

Enligt lagförslaget skulle en förutsättning för personlig assistans vara att personen med funktionsnedsättning har resurser att definiera den personliga assistansens innehåll. Detta resurskrav borde slopas eftersom det utesluter många personer med intellektuell funktionsnedsättning, även om personlig assistans märkbart kunde främja deras rätt till ett liv på jämlika villkor.

Mera information: Lisbeth Hemgård, verksamhetsledare för FDUV, lisbeth.hemgard@fduv.fi, 040 526 43 69.

Källa: Pressmeddelande 20.3.2019

## Visste du att ...

... cerumen är det latinska namnet och den medicinska termen för öronvax.

... vi har en stor blodtillförsel i våra öronsnibbar så enligt vissa experter hjälper de oss även att reglera kroppstemperaturen.

... vi har en uppsättning nerver som kopplar ihop smaklökar med hjärnan och dessa går genom mellanörat. Därför kan människor som genomgått en öronoperation ibland uppleva en förändring i smakupplevelser.

... kristallsjukan är en vanlig form av yrsel. Kallas också godartad lägesyrsl och beror på att balanskristaller har lossnat från sin plats i hinnsäcken och fallit ner i någon av balansorganets bågar eller att de fastnat på någon av gångarnas receptorer.

... hörlurar kan ge dig permanenta skador på hörseln, men effekterna beror på hur länge du lyssnar och hur hög volym du har. Utsätter du öronen för starka ljud för länge får du en hörselskada till slut.

... vuxna personer borde testa sin hörsel enligt följande: 18–44 år minst vart 5 år, 45–59 år minst vart 3 år, 60 år och äldre, minst vartannat år.

... nyföddas hörsel borde testas (på BB), 7–9 månader, vid 4 år, 6 år (inför skolstart), 10 år, 13 år och 16 år.

... Valteri är ett nationellt center som hör till utbildningsstyrelsens verksamhetsområde. Skilla är den svenskspråkiga enheten, finns i Helsingfors och i Vasa. Skillas uppdrag är helt kort att ge hörselpedagogiskt stöd i lärandet för barn som är integrerade i sin närskola. [www.valteri.fi/sv](http://www.valteri.fi/sv).

## MÅ BRA - KURS FÖR DIG OCH DIN VÄN

**Tidpunkt:** 20–22.9.2019

**Plats:** Tallink Silja, Silja Symphony

**Pris:** 60€ per person

**Målgrupp:** Vuxna personer med hörselnedsättning och deras partner, vän eller syskon.

**Program:** Föreläsningar medan fartyget är i hamn. Vi njuter av båtresan och gör ett studiebesök på lördagen i Stockholm.

En hörselskada är ett kommunikationshinder. Det är viktigt att både den som har en hörselnedsättning och en partner, vän eller ett syskon får kunskap om hörsel och hur man bättre kan hantera sin livssituation och vardag.

Maria Snabb föreläser och har övningar om ”Ett liv i balans - var inte rädd för stressen, lär dig istället den viktiga återhämtningen”. Dick Lundmark ger tips om lämpliga hörhjälpmedel. Han kommer även med teknikens hjälp att låta oss höra hur det hörs med olika hörselnedsättningar. På lördagen besöker vi Hörselskadades förening i Stockholm och träffar deras medlemmar. Audionom Åsa Skagerstrand föreläser i Stockholmsföreningens nyrenoverade utrymmen om ”Bra strategier för kommunikation när den ena har en hörselnedsättning”. Det viktiga kamratstödet och den sociala samvaron får också plats på kursen. Programmet finns på Svenska hörsselförbundet rf:s webbsida <https://horsel.fi/kurser/>

**Anmälning:** Genom att fylla i anmälningsblanketten på sidan 37 eller den elektroniska anmälningsblanketten på [www.horsel.fi](http://www.horsel.fi)

**Sista anmälningsdagen är 12.8.2019**



*Folkhälsans hus i Norrvalla*

## ATT LEVA MED TINNITUS

**Tidpunkt:** 8–10.11.2019

**Plats:** Norrvalla i Vörå

**Pris:** 60€ per person

**Målgrupp:** Vuxna personer som har tinnitus och ofta också hörselnedsättning.

**Program:** Vi jobbar för att få ett verktyg för att lindra vår tinnitus.

Kursens innehåll planeras för personer med tinnitus. Kursen innehåller forskningsresultat, metoder och redskap som finns för att hantera vardagen med tinnitus.

Psykolog och psykoterapeut Bo Mellberg föreläser om uppkomsten av tinnitus, psykologiska/psykoterapeutiska behandlingsformer. Han ger också redskap för att komma tillrätta med tinnitus.

Kursen innehåller även yoga, återhämtning och massage. Kursen avslutas med ”Positiv psykologi i vardagen”, med utvecklingspsykolog Ronja Horttana. Social samvaro och kamratstöd finns det också tid för.

Programmet kommer att läggas upp på Svenska hörsselförbundet rf:s webbsida <https://horsel.fi/kurser/>

**Anmälning:** Genom att fylla i anmälningsblanketten på sidan 37 eller den elektroniska anmälningsblanketten på [www.horsel.fi](http://www.horsel.fi)

**Sista anmälningsdagen är 30.9.2019**

Har du frågor angående kurserna kontakta: Siw Östman, 044 533 39 47 eller [siw.ostman@horsel.fi](mailto:siw.ostman@horsel.fi)

## ANMÄLNINGSBLANKETT

- Må bra kurs för dig och din vän, 20-22.9.2019
- Tinnituskurs 8-10.11.2019
- \_\_\_\_\_

Personuppgifter	Namn		
		<input type="checkbox"/> Kvinna <input type="checkbox"/> Man	Födelsedatum
	Adress		
	Postnummer	Postadress	
	E-post		
	Telefon		
Sysselsättning	<input type="checkbox"/> Studerande	<input type="checkbox"/> Sjukskriven	
	<input type="checkbox"/> I arbete	<input type="checkbox"/> Pensionär	
	<input type="checkbox"/> Arbetslös	<input type="checkbox"/> Deltidspensionär	
Uppgift om hörselskada	Jag har:		
	<input type="checkbox"/> Tinnitus <input type="checkbox"/> Ménières sjukdom <input type="checkbox"/> Bullerskada <input type="checkbox"/> Kokleaimplantat <input type="checkbox"/> Kristallsjuka <input type="checkbox"/> Otoskleros <input type="checkbox"/> Åldersrelaterad hörselnedsättning <input type="checkbox"/> Ingen hörselskada	<input type="checkbox"/> Medfödd hörselskada <input type="checkbox"/> Jag är ljudöverkänslig	
Berätta om hur hörselskadan påverkar ditt dagliga liv			

Uppgifter om hörhjälpmedel	Använder du hörapparat? <input type="checkbox"/> Ja, en <input type="checkbox"/> Ja, två <input type="checkbox"/> Nej
	Använder du andra hörhjälpmedel? Vilka?
Önskemål	Vilka förväntningar har du på kursen?
Övrigt	Annat relevant som du tycker kursledarna borde veta:
	Specialdiet, allergier
Underskrift	Datum och underskrift

Alla uppgifter behandlas konfidentiellt.

Vänligen observera att man betalar hela kursavgiften om annulleringen görs senare än två veckor före kursens start och läkarintyg inte skickats till kansliet.

Blanketten skickas till:

Svenska hörsel förbundet rf  
 Georgsgatan 18  
 00120 Helsingfors  
 eller [siw.ostman@horsel.fi](mailto:siw.ostman@horsel.fi)

# Förbundet har följande medlemsföreningar:

## Helsingforsregionens hörsselförening rf

Lokal: Tölögatan 10 B 9, 00100 Helsingfors  
www.helsingfors.horsel.fi,  
e-post: helsingfors.horsel@gmail.com  
Ordf. Harriet von Koskull  
tfn 050 522 7841  
e-post: halle.koskull@gmail.com

## HiA – Hörselskadade i arbetslivet rf

www.hia.horsel.fi  
Ordf. Siw Östman  
Stocksundsvägen 11, 65610 Korsholm  
tfn 06 322 1201, 050 532 7440  
e-post: siw@ostmans.net

## Hörsselföreningen i Karlebynejden rf

Ordf. Bo-Henry Simell  
Terassgränd 1 A 8, 67100 Karleby  
tfn 050 562 4369  
e-post: bo.simell@anvianet.fi

## Hörsselföreningen i Västnyland rf

www.vastnyland.horsel.fi  
Ordf. Erik Munsterhjelm  
Alsätragatan 31, 10300 Karis  
tfn 040 830 5231  
e-post: erik.munsterhjelm@gmail.com

## Nykarlebynejdens hörsselförening rf

Sekr. Gunnar Enlund  
tfn 050 022 3814  
gunnar.enlund@multi.fi

## Svenska hörselskadade i Borgånejden rf

www.borganejden.horsel.fi  
Ordf. Juhani Sjöström  
Gamla Kvarnvägen 5, 07130 Andersböle  
tfn 040 5314 701  
e-post: juhani.sjostrom@pp.inet.fi

## Svenska hörselskadade i Vasanejden rf

www.vasasvenska.horsel.fi  
Ordf. Bjarne Sjöblom  
Vallonvägen 2 B 9, 65610 Korsholm  
tfn 050 5581407  
e-post: bjarne.sjoblom@netikka.fi

## Svenska hörselskadade i Åboland rf

www.aboland.horsel.fi  
Ordf. Birgitta Kronberg  
Tennbyvägen 28 bost 26, 21600 Pargas  
tfn 02 458 4189  
e-post: birgitta.kronberg46@gmail.com

## Sydösterbottens hörsselförening rf

www.sydoesterbotten.horsel.fi  
Ordf. Ulla Holmberg  
Kyrktåget 2 A 3, 64200 Närpes  
tfn 050 530 7697  
e-post: ulla.holmberg@qnet.fi

## Understödjande medlemmar:

Batteriservice EGIL, www.egil.fi  
Widex Akustik Oy, www.widex.fi

### Förbundsstyrelse år 2017–2019

#### Förbundsordförande:

Mikaela Nylander, Borgå

#### Styrelsemedlemmar:

Lars Hedman, Jakobstad  
Christina (Titi) Rolin, Kyrkslätt  
Bodil Selenius, Tenala  
Sven Tåg, Kristinestad

#### Suppleanter:

Lena Wenman, Helsingfors  
Johan Wikström, Helsingfors



SVENSKA  
HÖRSELFÖRBUNDET

### Du kan understöda förbundets verksamhet

med en inbetalning på vårt konto

Aktia IBAN FI83 4055 1020 1134 31, BIC HELSFIHH  
använd referensnummer 200635 vid inbetalning



**Posti Green**



Foto: Gitta Lindholm

## Händelsekalender

- 25.8 Österbottensk sommarsamling, på Stinas-holmarna i Purmo. Anmälan till den egna föreningen senast 25.7.2019
- 20.9 – Må bra kurs för dig och din vän,  
22.9 Tallink Silja, Silja Symphony
- 21.9 Frivilligmässan kl. 12–16, Gamla Studenthuset Helsingfors
- 2.10 Hörselseminarium på G18 kl.16–18.30, med temat språkinläring. Anmälan senast 24.9 till Svenska hörsselförbundet rf 09 663 392 eller kansli@horsel.fi
- 24.10 – Bokmässan i Helsingfors  
27.10
- 8.11 – Kurs, "Att leva med tinnitus",  
10.11 på Norrvalla i Vöra
- 16.11 – Förbunds-kongress, Hotell Scandic  
17.11 Rosendahl i Tammerfors